

Ἐστία

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ΄.

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ: ἴσ' Ἑλλάδι φρ. 19, ἐν τῇ ἀλλοδαυῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἰούλιος, Σεπτέμβριος καὶ εἰς τὴν ἰθάκην. — Γραφεῖον Διοφ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

24 Μαΐου 1887

Τὸ κυριώτερον λαμπρὸν ἄρθρον, γραφὸν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ συγγραφέως Paul Lindau, ἐπὶ τῇ ἐνενηκονταετηρίδι τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, μεταφράσθη ἐκ τῆς γερμανικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τῆς Δ. Υ. τοῦ πρίγκιπος διαδόχου τοῦ Sax-Meiningen Βερνάρδου, ἀνδρὸς ἐξαιρετικῶς πεπαιδευμένου καὶ γνώστου τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ἀπεστάλη δὲ πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὴν Ἐστίαν διὰ τῆς ἐνταῦθα ἐλλογιμοῦ Κυρίας Σοφίας Πλεῖμαν. Νομίζομεν ὅτι παρέχομεν ἀνάγνωσμα ἰδιαίτονως ἐνδιαφέρον εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἐστίας δημοσιεύοντες ἐνταῦθα τὴν θαυμασίαν ταύτην ἀπαικόνισιν τοῦ θαυνοστεφοῦς Γερμανοῦ μονάρχου χαρραχθεῖσαν διὰ τῆς ἀριστοτεχνικῆς χειρὸς ἐνὸς τῶν κορυφαίων Γερμανῶν συγγραφέων, ἐπιτυχῶς δὲ μετενεχθεῖσαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ μουσοτραφοῦς πρίγκιπος τοῦ Sax-Meiningen.

Σ. τ. Δ.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΓΟΥΛΛΙΕΛΜΟΣ

Ἐκ τοῦ γένους τῶν Χοεντσόλλερν προεξέχουσι τρία γιγαντιαῖα πρόσωπα, ἅτινα δυνατῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀντιπροσωπεύουσι τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἡμετέρου πρωσσικοῦ κράτους: ὁ Μέγας Ἐκλέκτωρ, ὅστις ἔθηκε τὰ ἀδιασείστως στερεὰ θεμέλια, ὁ Φρειδερίκος ὁ Μέγας, ὅστις πρὸς πείσμα πασῶν τῶν λοιπῶν ἐπικρατειῶν τῆς Ἑυρώπης κατέκτησε καὶ ἐξησφάλισε τῷ κράτει τὴν θέσιν του ὡς μεγάλης δυνάμεως, καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, ὃς ἢ παγκόσμιος ἱστορία θέλει ἀπονεύμει ἀνεκδοκίᾳ τὸν αὐτὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Μεγάλου, ὁ ὁποῖος διωργάνωσε καὶ ἐνεδυνάμωσε τὸ κράτος ἀναδείξας αὐτὸ πρότερον ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἵδρυσεν τὴν γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Πρωσσίας. Γεγονὸς παράδοξον—δύναται τις εἰπεῖν σχεδὸν θαῦμα—ὅτι ἡ δράσις τῶν τριῶν τούτων ἀνδρῶν εἶνε κεχωρισμένη ἀπ' ἀλλήλων δι' ἐντελῶς ἴσου χρονικοῦ διαστήματος ἀκριβῶς σχεδὸν ἑκατὸν ἔτων. Εἰς τὸ τρίτον τέταρτον τῆς δεκάτης ἐβδομῆς, τῆς δεκάτης ὀγδόης καὶ τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος ἐκτελοῦνται πάντα τὰ κατορθώματα, ἅτινα ἔχουσιν ἀποφασιστικὴν σημασίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ζωῆς τοῦ ἡμετέρου κράτους. Ἐν ἔτει 1665 συνεκροτεῖτο ἡ μάχη τῆς Φερβελλίνης, τῷ 1757 αἰ τοῦ Rossbach καὶ Leuthen, τῷ 1760 αἰ τοῦ Liegnitz καὶ Torog, τῷ

1866 ἡ τοῦ Königgrätz καὶ τῷ 1870 ἡ τοῦ Sedan. Ἡ σύγχρονος ἄρα καὶ ἡ μεταγενεστέρη γενεὰ δὲν συνέδεσε μετὰ τῶν ἀνδραγαθημάτων τούτων τὰ ὀνόματα τῶν σπουδαίων στρατηγῶν. Ἐν διαυγείᾳ αἴγλη, ἥτις περιβάλλει πᾶσαν προσωπικὴν ἀξίαν, ἡ ἱστορία ἀναγράφει τὰ ὀνόματα τῶν αὐτῶν ἡγεμόνων μας ὡς τῶν ἀληθῶν νικητῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ὅπως ὁ Μέγας Ἐκλέκτωρ εἶνε ὁ ἦρωας τῆς Φερβελλίνης καὶ ὁ Φρειδερίκος ὁ Μέγας ὁ ἦρωας τοῦ ἐπταετοῦς πολέμου οὕτω καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος εἶνε ὁ ἦρωας τῶν μεγάλων γερμανικῶν πολέμων τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Τὸ μεγαλεῖον τῶν συγχρόνων δὲν ἐπισιιάζει, ἀλλ' ὑψώνει μόνον τὸ ἴδιον αὐτοῦ μεγαλεῖον.

Ἐκεῖνο δὲ εἶνε ἴσως τὸ μᾶλλον ἐκπληκτικὸν καὶ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστον τοῦ ἡμετέρου αὐτοκράτορος, καὶ ἡ μεγαλειτέρα πιστοποίησις τοῦ ἀληθοῦς αὐτοῦ μεγαλεῖου, ὅτι συμβούλον ὡς τὸν Βίσμαρκ καὶ στρατηγὸν ὡς τὸν Μόλτκε ἔχων, ἔμεινε πράγματι ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ καὶ τοὺς μεγίστους ἀκόμη τοῦ καιροῦ του ὑπερέχων, ὁ κυρίαρχος ἄνευ κυριαρχικῆς ἀλαζονείας, ἄνευ ἀυθαρεσίας, εἰς τὸν ὅποιον ὑποτάσσονται μετ' ἀληθοῦς ἀγάπης οἱ ἀριστοὶ τοῦ καιροῦ του, οὐχὶ ἐν δουρικῇ δουλοφροσύνῃ, ἀλλὰ μετὰ πλήρους σεβασμοῦ ἀναγνωρίσεως τῆς πραγματικῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ.

Ὅποιον μέγεθος ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς δυνάμεως ἀπητέτο, ἵνα παραπλεύρως τῆς κοσμοκλονιστικῆς μεγαλοφυΐας ἐνὸς Βίσμαρκ καὶ τῆς συνταγματικῆς ἐξουσίας ἐνὸς συχνὰ ἀντιπράκτορος κοινοβουλίου, μένη τις τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἐν εὐρυτάτῃ ἐννοίᾳ ὁ ἀρχηγέτης τοῦ κράτους: ἦτοι νὰ κρατῇ τὴν ἀνωτάτην καὶ ἀποφασιστικὴν διοίκησιν τῆς ἐπικρατείας, — καὶ νὰ μὴ ὑποβιβασθῆις ἀσήμαντον μόνον κτήτορα τοῦ στέμματος, ὅπερ διὰ τὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου γεννηθέντα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ θαμβῶδες κόσμημα, οὐχὶ ἄλλως τὸ συμβολικὸν δαῖγμα τῆς ἐξουσίας του: νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ μὴ κυβερνᾷται οὔτε ὑπὸ τοῦ κραταιοῦ ἀρχικαγκελαρίου, οὔτε ὑπὸ τοῦ ἐκλεκτοῦ κοινοβουλίου: νὰ εἶνε αὐτοκράτωρ καὶ οὐχὶ ἡγεμονικὴ σκιά ἐν τῇ ἀπατηλῇ λάμπῃ τῆς πορφύρας, μόνον ἔργον ἔχων νὰ ἐκτελῇ ἐξ-

νην βούλησιν· να είνε αυτοκράτωρ και ούχι τύραννος καταπατών ταλμηρώς τα έπικευρωμένα δικαιώματα του λαού. Είς την ήμετέραν χώραν ή κυριαρχία καγκελαρίου τινός είνε τοσούτω αδύνατος, οπω και ή κυριαρχία κοινοβουλίου,—εις την ήμετέραν χώραν δ αυτοκράτωρ μόνον κυβερνήξ.

Είς όλα λοιπόν τα σπουδαία ζητήματα, ετινα έπονται της ζωής και της υπέρβειως του κράτους ήμών, εξεδηλοῦτο ισχυρώς ή από πάσης ιδιοτροπίας και πάσης έπιμονής ελευθέρου θέλησις του αυτοκράτορος—άποτέλεσμα μάλλον εύσυνειδήτου εξετάσεως έαυτού, βαθείας φροντίδος υπέρ του καλού της χώρας και γνησίας αγάπης προς την πατρίδα.

Όπως δ αυτοκράτωρ έτιμα την κληρονομίαν του μεγάλου αυτού προπάτορος και οπως έθεώρει έαυτον πάντοτε τον πρώτον υπηρέτην του κράτους, εις ουδέμιαν άλλην δύναμιν κύπτων ή εις τας άπαιτήσεις της κοινής ευημερίας,—ούτω και δ Βίσμαρκ δεν ήτο ποτέ άλλο τι ή κυριολεκτικώς «δ ύπουργός»: δ πρώτος υπηρέτης του κυρίου του· και ουδέποτε έτεινε προς την εξουσίαν.

Η Πρωσσία είνε γνησία μοναρχία και εις την Πρωσσίαν κυβερνήξ δ βασιλεύς: αυτη είνε ή βάσις έφ της έρείδονται πασαι αι δηλώσεις ας δ άρχικαγκελάριος εξέφραξε δημοσίως πάντοτε σακάς επρόκειτο να χαρακτηρησθή την σχέσιν της κυβερνήσεως και της αντιπροσωπείας του λαού προς τον μονάρχη. Και δ θαυμασμός προς την έμφυτον ύψηλοφροσύνην, μεθ' ης δ ήμετερος πατήρ της πατρίδος εκτελεϊ την εντολήν του άπέσπασεν από του άρχικαγκελαρίου εν έμπιστευτικώ κύκλω το ρητόν: «Δεν ύπάρχει ποτε σχεδόν ήγεμών εις την ιστορίαν του κόσμου, πεπρωκισμένος δια τοιαύτης εύφυίας του κυβερνήξ, ως δ ήμετερος αυτοκράτωρ!»

Ούτω δέ ή ιστορία των καθ' ημάς χρόνων, καιτοι παρήγαγεν ένα πολιτικόν άνδρα, ως τον Βίσμαρκ, θα ονομάζεται πάντοτε: Η εποχή του αυτοκράτορος Γουλιέλμου.

Επί ενός Ναπολέοντος, έννοείται, ήτο δυνατόν να ύπαρξη εις «άντι-αυτοκράτωρ» Rouher. Θα μένη όμως ή περιφανεστερά δόξα του Βίσμαρκ, οτι δεν ήθέλησε ποτέ να είνε άλλο τι ή δ σύμβουλος του αυτοκράτορος του· και οτι ήτο αδύνατον να είνε ποτε άλλο τι, — είνε περιφανές τεκμήριον του μεγαλείου του μονάρχου, εν τή βαρυτάτη και εύγενεστάτη σημασία της λέξεως ταύτης.

Ότος είνε δ μονάρχης: ή κυβέρνησις αυτού είνε μία και μόνη. Έκτός της κυβερνήσεως ταύτης δεν ύπάρχον ποτε φατρία και ρεύματα, κυμαινόμενα κατ' άλλήλων και σήμερα τον μέν, αύριον τον δέ ύψούντα και ώθούντα προς

τα πρόσω. Υπό την κυβέρνησιν του αυτοκράτορος ήμών δεν ήδύνατο να μαρφαλιώσιν αυλική και ραδιουργία και καταστρεπτικά σκευωρία εύνοουμένων, διότι δ αυτοκράτωρ Ισταται άνώτερος, άπροσπέλατος εις πασαν μικρολογίαν. Είνε δ πραγματικώτατος των ανθρώπων, οστις ειδέ ποτε τον ήλιον. Έν τή ιδιότητι του ως μονάρχης παραβλέπει έντελώς παν προσωπικόν συμφέρον. Έχων το όμμα διευθυόμενον πάντοτε προς ύψηλοτέρους και εύρυτέρους σκοπούς και άποκλειστικώς μεριμνών να εκτελή τα καθήκοντα της ύψηλής και πλήρους ευθύνης εντολής του, προσπαθει άνενδότης να ελευθερωθή από πάσης προσωπικής άδυναμίας και να εγκλείσθ εν έαυτώ το άτομικόν αυτού αίσθημα. Ουδέμιαν γνωρίζει ιδιοτροπίαν, ουδέμιαν συμπάθειαν, ουδέμιαν άλλην προσωπικήν χαράν ή εκείνην, ήτις συμπιπτει ματά της εντολής του. Και εις το προσωπικόν ακόμη άλλος, οπερ θα ήδύνατο να παρακαλύη την εκπλήρωσιν του έργου του, άπαγορεύει την είσοδον. Πιστότατος ών χριστιανός, θεωρεί το κυριαρχικόν αυτού έπάγγελμα ως δοθέν αυτώ υπό της θείας χάριτος, εις δ πρέπει να άφιερωθή έντελώς και εις την εξάσκησιν του όποιου έπίγειός τις σμικρότης δεν πρέπει να τον ταράξη. Είς την αντίληψιν ταύτην συρρέουσιν όλα τα αίσθηματά του και άπαντα ταυτα συννοούνται εις την εκπλήρωσιν του αυτοκρατορικού καθήκοντος. Είς την εκπλήρωσιν του κυριαρχικου αυτού καθήκοντος δεν βλέπει μόνον την ιερωτάτην του εντολήν· αυτη τυγχάνει έτι δι' αυτόν ή μεγαλύτερη ευδαιμονία της υπέρβειός του.

Έάν από παμπαικίων χρόνων δ λαός εν έμφύτω σοφία έδωκεν εις τους ήγεμόνας του θέσιν, εν ή αι χυδαία φροντίδες του καθημερινού βίου δεν δύνανται να προσπελάσωσιν αυτούς· εάν τους ύψωσιν υπεράνω πάντων των άλλων και εάν άπαιτη δι' αυτούς ύφ' όλων των λοιπών ανθρώπων και επί παντί όρω τον φόρον του σεβασμού—και τότε ακόμη, όταν δ σεβασμός ούτος δεν προκαλήται υπό προσωπικής αξίας—επέβαλεν όμως αυτοίς άντι των παραχωρήσεων τούτων και στερήσεις, ας δ κοινός θνητός δεν συνήθίζει να ύποφέρει. Και τον νόμον τούτον του γενικου και εξισωτικου δικαίου ουδεις άλλος αναγνωρίζει περισσότερο ή δ ήμετερος αυτοκράτωρ. Όσοι όλίγον παραδίδεται εις παραλυτικήν και άδρανή Ολίψιν, εις το πένθος ένεκα ήγαπημένου συγγενούς, ή ένεκα πιστου λαν δεδοκιμασμένου φίλου—τόσοι όλίγον χορηγεί έαυτώ όλας τας άκάκους διασκαδάσεις εκείνας, ατινες φαιδύνουσι και τέρπουσι τον βιον του κοινου θνητου. «Ό,τι δια τον άπλου άνθρωπον είνε διασκαδάσις και, ως τοιαύτη, δ σκοπός αυτός καθ' έαυτόν, άποβαίνει δια τον

αυτοκράτορα ουδέν άλλο ή σκόπιμος εξάσκησις του καθήκοντός του. Δεν γνωρίζει την χαράν χάριν έαυτής.

Δια την εκπλήρωσιν της μεγαλοπρεπούς ταύτης εντολής, οπως δ αυτοκράτωρ την άναγνώρισε, την ανέλαβε και την εξετέλεσεν, ήτο άνάγκη συμπράξεως των σπανιωτέρων και εύγενεστερων ιδιοτήτων του άνδρικού χαρακτηήρος, της μάλλον καταπληκτικής δυνάμεως του νοός και άληθοῦς μεγαλείου της ψυχής.

Τα στερεά θεμέλια της διοικήσεως του έπρεπε πρό πάντων να είνε ή έπιμέλεια, ή άκάματος ενέργεια και ή ακούρατος εργασία, ατινες είνε αι πτέρυγες πασών των μεγάλων πράξεων. Τρόντι, δ αυτοκράτωρ είνε εις των μάλλον φιλέργων ανθρώπων του ήμετέρου γένους. Δι' άνενδότης εργασίας από πρωίας μέχρι βαθείας νοκτός δεν απέκτησε μόνον τας δια την ύψηλήν αυτου θέσιν πρό πάντων αναγκαίας ιδιαιτέρας γνώσεις· δεν είνε μόνον κάτοχος μετά ύπεροχής έπιστήμονος της ιστορίας, της γεωγραφίας, της στατιστικής, των κοινωνικών, οικονομικών, εκκλησιαστικών και στρατιωτικών πραγμάτων, άλλ' άνυψώθη εν γένει εις μίαν των άνωτέρων βαθμίδων του γενικου πολιτισμου. «Ότε γίνεται νέα τις εφεύρεσις εις κλάδον τινά της έπιστήμης ξενον αυτώ, έπιτόλαιος γνώσις δεν άρκει δι' αυτόν, άλλά ζητεί να φωτισθ ή υπό έπιστήμονος ειδικού, ποιεί συνετάς έρωτήσεις, δι' ών διδάσκεται, και δεν άναπαύεται πριν ή εξοικειωθή τοιουτοτρόπως προς το μέχρι τούδε άγνωστον, ώστε και δ λόγιος εκπλήττεται επ' αυτώ. Ούτω μεταβαίνει εις το εργαστήριον του χημικου A. W. Hoffmann, να κατανοήσθ έντελώς την φύσιν και την σημασίαν της μεγάλης εφευρέσεως της φασματοσκοπικής αναλύσεως του Kirchhoff και Bunsen. «Όταν άκούη περι μεγάλης προόδου εν τή τέχνη, ήτις έπιβάλλεται ισχυρώς και αυξάνει την δόξαν της πατρίδος των καθ' ημάς χρόνων, δεν ύπάρχει δι' αυτόν προσωπική άδιαφορία ουτε δυσάρεσκια κατ' άτομου τινός. Πορεύεται εις το Baireuth και άκούει το μελόδραμα των Νίβελλουνγκεν, ουχι οπως δ ένθουσιώδης φίλος της μουσικής, οστις θέλει να παρέξη έαυτώ ήδονήν· μεταβαίνει εκεί ως βασιλεύς, εις δν δεν πρέπει να διαφύγη προεξέχουσα τις πράξις της χώρας του και οστις αισθάνεται την διπλήν ύποχρέωσιν, είτε να γνωρίσθ ή ίδιος το έργον τούτο, είτε να μαρτυρησθ δια της παρουσίας του, οτι οι ήγεμόνες της Γερμανίας ήξέυρουσι να τιμώσι πασαν άληθή αξίαν. Ένθουμούμεθα δέ την θαυμασίαν έπιστολήν, ήν δ αυτοκράτωρ επί τή εύκαιρία μίας των τελευταίων έορτασίμων ήμερών άπηύθυνε προς τον άποθανόντα μέγαν ιστοριογράφον Ranke. Έρω-

τώμεν: ποσοι ύπάρχουσιν εκ των πεπολιτισμένων άνδρων των καθ' ημάς χρόνων, οτινες άνέγνωσαν τα έργα του Ranke και τόσον βαθείως κατενόησαν αυτα, οπως τούτο δηλοῦται δια της έπιστολής ταύτης; Και δεν ήτο ίσως έγγραφον γεγραμμένον υπό έπιστήμονος συμβούλου, επί του ύποιου δ αυτοκράτωρ έθεσε την ύπογραφήν του και κατέστησε ούτω ιδικόν του—ήτο προσωπικόν αυτου έργον οπερ και έγγραφη υπό της ίδιας χειρός του, άλλά και υπό του ίδιου αυτου πνεύματος έπινοήθη. «Όστις έπρωκίσθη δια μικρου μόνον βαθμου εύαισθήσις προς τεχνολογικές διαφοράς, δεν ήδύνατο ποτε να διαμφισβητήσθ τούτο. Έπειδή και το ύφος ακόμη του αυτοκράτορος έχει τι το ιδιόζον ως δλόκληρος δ άνθρωπος.

«Αν και το ύφος αυτου στερείται μαλωδικου ήχου, αν και ένιαχού ύπάρχουσι γραμματικέ τραχύτητες και παράδεξα, θα δυσαρστηθή όμως επί τούτοις μόνον δ μύψ οστις άτενώς μέν βλέπει το πλησιον, ασφαλώς δέ ή ουδύλωσ το μακράν. Το ύφος του γράφειν του αυτοκράτορος κείται αληθές μεγαλείον και εύρωστον άπλότητα. Είς εύρείας και τολμηράς γραμμάς διαγράφεται ή φράσις αυτου, τραχέως δέ και άποτόμως ως εν άκατεργάστω χυτώ χαλαρώ εκφράζεται ή ιδέα, χωρίς ποσάς να θηρηθ το εύάρεστον. «Ο Ιωάννης Scherr, καθ' ου ουδεις δύναται να συλλάβη ύπονοίας επί κολακείας και δουλοπροσύνη προς τον αυτοκράτορα, περιέγραται εις άληθή ένθουσιασμόν, όταν όμιλή περι των τηλεγραφημάτων, ατινα δ αυτοκράτωρ άπηύθυνεν εις την σύζυγον του εκτου θεάτρου του πολέμου· χαρακτηρίζει δέ ως πράγματι εκλασσικά» τα λαμπρά ταυτα άγγέλματα, «ένεκα της λακωνικής ακριβείας και μετροπροσύνης αυτών.»

Ένώ δ αυτοκράτωρ δεν άφίνει άνεξετάστους και άδιερευνήτους τας άλλοτρίας εις αυτόν χώρας της έπιστήμης, εις τας άλλας εκείνας ως πρό πάντων έπιτάσσει αυτώ το κυριαρχικόν αυτου έπάγγελμα, Ισταται εξωπλισμένος δια μεγαλειτέρας των πραγμάτων γνώσεως, δια του θώρακος της έπιστήμης. Είνε στρατιώτης από κεραλής μέχρι ποδών, στρατιώτης άγρυπνος της ειρήνης και στρατιώτης του άμυντικου πολέμου· είνε έμβριθής έπιστήμων εν τή έπιτελείφ και δραστήριος πολεμιστής επί του πεδίου της μάχης. Κείται βαθείαν και γνησίαν αγάπην προς το στρατιωτικόν έπάγγελμα· και εις την κλίσην ταύτην παραδίδεται έντελώς, διότι αυτη ου μόνον δεν είνε έναντία των καθηκόντων του βασιλείως, άλλ' ύποβοηθει πρό πάντων την εκπλήρωσιν αυτών. Η άνωτάτη εντολή δια τον κυβερνήτην, του να φροντίξη περι της άσφαλείας του κράτους, έπιβάλλει επίσης εις αυτόν να συνδέεται πιστώς και έγκαρδίως μετ' εκείνων,

οἵτινες ἔχουσι καθήκον νὰ ἐγγυῶνται ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας ταύτης, καὶ οἱ ὅποιοι ἐν καιρῷ ἀνάγκης πρέπει νὰ θυσιάσωσι τὴν ζωὴν των ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐν τῇ σημερινῇ καταστάσει τῆς Ἑυρώπης ἡγεμόνων—πολίτης εἶνε ἀδύνατόν τι. Ὁ ἰθύνων τὴν ἀνωτέραν τύχην τοῦ κράτους ὀφείλει πρὸ πάντων νὰ εἶνε στρατιώτης.

Ἄλλ' ἀπαίσιον θὰ ἦτο, ἐὰν δὲν ἦτο ἄλλο τι ἢ στρατιώτης. Ὁ ἡγεμονικὸς ἡγέτης τοῦ κράτους ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις πρέπει νὰ συνενῶνῃ ἐν αὐτῷ τὸν πολεμιστὴν μετὰ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός. Ἡ δὲ εὐτυχὴς αὕτη συνένωσις ἐτελειώθη τοιοῦτοτρόπως ἐν τῷ αὐτοκράτορι, ὅπως τὴν βλέπομεν μόνον εἰς τοὺς σептουὺς προπάτοράς του: τὸν μέγαν Ἐκλέκτορα καὶ τὸν μέγαν Φρειδερίκον. Καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν ἀκόμῃ ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος δεικνύει τὴν αὐτὴν ἀνάμικτον, συνετὴν καὶ σάοιμον ἐνέργειαν, ἥτις ἀποτελεῖ ὅλην τὴν ὑπαρξίν του. Ἡ ἔμφυτος αὐτοῦ εὐφυΐα, ὁ διαυγὴς του νοῦς, τὸ ὀξυδερκέος του, βλέμμα καὶ ἡ ἀσφαλὴς διάκρισις τοῦ οὐσιώδους, συνδεδεασμένα μετὰ τῶν εὐγενῶν ἰδιοτήτων τοῦ χαρακτῆρός του: μετὰ μετρίας καὶ ἀξιοπρεποῦς ἡρεμίας, μετριόφρονος θάρρους, καρτερίας καὶ σταθερότητος τῆς θελήσεως, ἀνευ οἰασδῆποτε ἐπιμόνου ἰδιοτροπίας, καὶ μετὰ ἐμπιστοσύνης πρὸς δοκιμασθεῖσαν συμβουλήν— ὅλα ταῦτα ἐποίησαν τὸν αὐτοκράτορα ἀριστοτέχνην ἐν τῇ πολιτικῇ.

Ὅτε ὁ πρίγκηψ Βισμαρκ, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἐπίστευεν, ὅτι ἕνεκα τῆς λίαν κλονισθείσης αὐτοῦ ὑγείας δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὑποφέρει τὰ βάρη τῆς θέσεώς του, καὶ σπουδαίως ἐσκέπτετο ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὰ ἴδια, ἐξέφρασεν, ἐρωτηθεὶς ἐν τινι φιλικῷ κύκλῳ περὶ τοῦ ἐνδεχομένου ἀντικαταστάτου αὐτοῦ, τὸ ἀξιωματικόνον ρητόν: «Ὡς διάδοχόν μου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν δύναμαι εἶνα μόνον νὰ συστήσω, καὶ αὐτὸς δυστυχῶς δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑπηρεσίαν: εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ.»

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

Ο ΕΜΠΡΗΣΤΗΣ

(Μυθιστορία Ἰλλ. Βερτέ.—Μετάφρασις Α. Β.)

[Συνέχεια: ἴδε σελ. 301].

ΙΘ'

Τὰ κατορθώματα τῆς παράφρονος.

Ἐνῶ ταῦτα συνέβαινον ἐν τῷ Μύλῳ Βαλάρ, σκηνὴ πάντῃ ἀλλοία ἐλάμβανε χώραν ἐν τῷ πύργῳ Βλιού.

Ὁ Κ. Λοβεδὺ πατὴρ ἐκάθητο ἐντὸς μεγάλου θυραίου, ὅπου ἐχρησίμευεν εἰς αὐτὸν ὡς γρα-

φεῖον. Πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ τραπέζης ἔκειντο κατάστιχα, χαρτίκα, ἀνταποκρίσεις, ἐφαίνετο δὲ βυθισμένοι εἰς ἀσχολίαν ἡμιστά εὐχάριστον, διότι ἦτο σύνοφρος καὶ ὀργῆς ἐκφώνησις διέφευγε πολλὰς τὰ χεῖλη του.

Ὁ παλαιὸς χρηματιστὴς δὲν ἐφαίνετο ἐγγίζων εἰς τὸ πέρασ τῆς ἐργασίας του, ὅτε θόρυβος ζωηροῦ διαλόγου, ἀπολήγοντος εἰς φιλονεικίαν, ἠγέρθη ὑπὸ τὰ παράθυρά του. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ προσκεκλημένοι τοῦ Λοβεδύ, μάλιστα μακόντες τὴν οικονομικὴν του καταστροφὴν, ἔσπευσαν ν' ἀναχωρήσωσιν, ὀλίγον ἐκείνος προσεῖχεν εἰς τὴν εἶδα ταύτην. Οὐχ ἦττον ἡ παράτασις τοῦ Λοβεδου περιήγαγεν αὐτὸν τέλος εἰς ἀδημονίαν. Ἡγέρθη ὁρμητικῶς κ' ἔδραμεν εἰς τὸ παράθυρον ὅπου ἤνοιξε, κύψας δ' ἐκτὸς προσεπάθησε ν' ἀντιληφθῇ τί συνέβαινε.

Ἡ ἔρις ἐγένετο μετὰ τοῦ Βερναρδῆ, ὅστις ἦτο πλέον ὁ μόνος σχεδὸν τῆς οἰκίας ὑπηρέτης, καὶ τῆς Φακινέτας, κρατούσης ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν πρῶτον μικρὸν σχοινοβάτην. Ἡ τρελλὴ δὲν ἀνέμεινε νὰ γείνωσι τὰ φορέματα, ἅτινα εἶχον ὑποσχεθῆ αἱ κυρίαὶ Δυχαμὲλ, καὶ εἶχεν ἐνδύσει πάλιν τὸν πρῶτον Ζωζὼν τὸ ροδόχροον ἐκείνο φόρεμα καὶ τὸν περωτὸν πῖλον, ἅτινα τοσοῦτον εἶχον συνταράξει τὸν ὄχλον τῆς πόλεως. Εἶχε δὲ ἴσως ἐν τῇ τεταραγμένῃ αὐτῆς διανοίᾳ καὶ λόγους ἄλλους ἰδιαιτέρους, ὅπως παρουσίαση τὸν δῆθεν υἱὸν τῆς ὑπὸ ἐνδυμασίας ἦν ὑπέθετε ποιητικὴν κ' ἐπιβάλλουσαν. Ὅπως δὲ ἦτο ἡ καταγανακτημένη, κ' ἔλεγεν εἰς τὸν Βερναρδῆν:

— Σοῦ λέγω καὶ πάλιν, ἔχω ἀνάγκην νὰ ἰδῶ ἀμέσως τὸν Κ. Λοβεδύ. Ἔχω νὰ τοῦ εἰπῶ πράγματα, ἀπὸ τὰ ὅποια σὺ δὲν ἔννοεῖς. Ἐλα! ξεύρω ὅτι εἶνε ἐς τὸ σπῆτι. Ἄφησέ με νὰ περάσω, ἢ θὰ κάμω νὰ σὲ διώξουν, με τὴν αὐθάδειά σου!

Ἀλλὰ τὸν ὑπηρέτην οὐδὲν συνεκίνηον αἱ ὕβρεις.

— Καλὰ, καλὰ, Φακινέτα, εἶπε περιφρονητικῶς ἀλλὰ ὁ αὐθέντης δὲν ἔχει καιρὸν ν' ἀκούσῃ τόρα ταῖς ἀνοησίαις σου, καὶ κάμε μου τὴν χάριν νὰ φεύγῃς μαζὺ μ' αὐτὴν τὴν μαϊμού σου τραῖξ μαζὶ σου! Κάπου εἶδα, Θεοῦ, ἕνα σκύλο μαθημένο, ποῦ ἦτον ἐνδυμένος ἀπαράλλακτα.

— Σκύλο μαθημένο! ἐφώνησεν ἐκμανθῆς ἡ Φακινέτα. Στάσου νὰ σοῦ δείξω ἐγὼ ἂν τὸ παιδί μου εἶνε σκύλος μαθημένος!

Καὶ ὤρμησε κατ' αὐτοῦ, προσπαθοῦσα νὰ τὸν δαγκάσῃ, καὶ νὰ τοῦ σχίσῃ διὰ τῶν ὀνύχων τὸ πρόσωπον. Ὁ Βερναρδῆς, καὶ τοι ῥωμλεώτερος, δυσκόλως κατῴρθου νὰ ὑπερασπισθῇ. Ἡ παράφρων εἶχε καταπληκτικὴν εὐκίνησιαν ἐπὶ τὰ κύκλω του καὶ τὸν προσέβαλλε πανταχῶθεν συγχρόνως, ἐνῶ ὁ Ζωζὼς, οἰκέτος ἡδῆ

πλέον πρὸς τὰς φρενοτροπίας τῆς ὑποτιθεμένης μητρὸς του, ἀνέμεινε ἐν φιλοσοφικῇ ἀπαθείᾳ τὸ πέρασ τοῦ ἀγῶνος.

— Αὐτὸ τόρα μᾶς ἔλειπεν! εἶπεν ὁ τραπεζίτης, ἀόρατος μάρτυς τῆς σκηνῆς. Νὰ ἔλθῃ ἔως ἐδῶ ἡ Φακινέτα νὰ με ζητῇ... ποῦ νὰ τὴν πάρῃ ὁ διάβολος! Ἐν τοσοῦτῳ πρέπει νὰ τὴν περιποιηθῶ, καὶ τὸ σπουδαῖον εἶνε νὰ κερδίσω μεν καιρὸν.

Κύψας δὲ ἀπὸ τοῦ παραθύρου, ἐφώνησε:

— Ἐλα, Βερναρδῆ, μὴ τὴν τυραννῆς, τὴν πτωχὴν αὐτὴν γυναῖκα. Ἄφησέ τὴν νὰ ἔλθῃ ἐπάνω, ἀφοῦ θέλει... ἐγὼ τὴν ἠσυχάζω.

Τὴν φωνὴν αὐτὴν ἀκούσαντες, ἤγειραν οἱ ἐρίζοντες τὴν κεφαλὴν. Καὶ ἡ μὲν παράφρων ἀνεκάγχασεν, ὁ δὲ ὑπηρέτης εἶπεν ἐκπληκτος:

— Πῶς, αὐθέντη! μὰ τέτοια τρελλὴ νὰ ἐμβῇ ἐστὸν πύργον, μ' αὐτὸ τὸ ζητιανάκι; Δὲν λέγω, βέβαια τοῦ λόγου σας ὀρίζετε, ἀλλὰ..

— Συγχίστηκες, πανεκλαμπρότατε; ὑπέλαβεν ἡ Φακινέτα προσβλέπουσα αὐτὸν ἀλαζόνως. Ἴτι νὰ γείνη! Ὁ θὰ ἰδῆς ἄλλα κ' ἄλλα σὲ λιγάκι... Καλημέρα, κύριε Λοβεδύ, προσέθηκεν προσκλίνουσα ἐπανειλημμένως καὶ ἀκκιζομένη. Ὁ υἱὸς μου κ' ἐγὼ δεχόμεθα τὴν εὐγενικὴν σας πρόσκλησιν.

Λαβοῦσα δὲ τὸν Ζωζὼν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν ὠδήγησε πρὸς τὴν μεγάλην κλιμακὰ, ἧς δὲν ἐτόλμα πλέον ὁ Βερναρδῆς νὰ κωλύσῃ τὴν ἀνάβασιν. Ἐφαίνετο κάλλιστα γινώσκουσα τὰ μέρη τοῦ πύργου, καὶ κατηυθύνθη ἀδιστακτικῶς πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ τραπεζίτου.

— Ὅλα πηγαινοῦν ἐδῶ τὸρ' ἀνάποδα, ἐφιθύρουν ὁ Βερναρδῆς, βλέπων αὐτὴν πορευομένην. Νὰ δεχόμεθα τέτοια παληογυναῖκα! Εἶνε νὰ πῆ κανεὶς... Χμ! Ἄς εἶνε! ἐγὼ, ἀμα μοῦ δώσουν τοὺς μισθοὺς μου, δὲν μένω στιγμὴ εἰς τέτοιο σπῆτι.

Καὶ ἀπῆλθε γογγύζων εἰς τὸ ἔργον του.

Ὁ κ. Λοβεδύ, ἐπὶ τῆς φλιάς τοῦ γραφείου του ἰστάμενος, ἐφαίνετο ἀναμμένων τὴν Φακινέταν. Μόλις δ' ἐκείνη εἰσῆλθε, καὶ κλεισὰς τὴν θύραν εἶπεν αὐστηρῶς:

— Δὲν εἶμ' εὐχαριστημένος μαζὶ σου, Τερέζα. Σοῦ εἶχ' ἀπαγορεύσει νὰ κάμνῃς σκηνάς, καὶ δὲν μ' ἀρέσει νὰ με παρακούουν.

Ἡ παράφρων ἐφάνη κατασχυμένη.

— Συγχώρησέ με Ραῦμόνδε, ἀπήντησε. Ἐκαμα πάντοτε τὸ θέλημά σου, τὸ ξεύρεις. Ἄλλ' αὐτὴν τὴν φρονὴν εἶνε ὑπόθεσις πολὺ σπουδαία...

Καὶ ἀφοῦ πρότερον ἐβιβασίθη, ὅτι ἡ θύρα ἦτο κλειστή, προσέθηκε δι' ἡθους ἐπισήμου, δεικνύουσα τὸ παιδίον, ὅπου περιέβλεπε κατὰ πλεγματὸν τὸν πολυτελεῖ ἐκείνον θάλαμον.

— Ραῦμόνδε, εἶνε ὁ Ἰάκωβος. Φίλησε τὸν υἱὸν μας!

Ὅσον καὶ ἂν ἐφαίνετο παράδοξος ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος, ἡ παράφρων ἐξήνεγκεν αὐτὸν τοσοῦτον εὐσταθῶς καὶ μετὰ τοσαύτης βεβαιότητος, ὥστε οὐδὲν ἠδύνατο ν' ἀποδοθῇ εἰς παραφροσύνην. Καὶ ὁ Λοβεδύ δὲ ἡ Ραῦμόνδος, ὡς τὸν ἐκάλε ἡ Φακινέτα, δὲν διεμαρτυρήθη.

— Πολὺ καλὰ, Τερέζα, εἶπε μειδιῶν καὶ ἂν αὐτὸς πράγματι εἶνε ὁ υἱὸς μας, βεβαίως θὰ τὸν φιλήσω με πολλὴν μου εὐχαρίστησιν. Ἀλλὰ δὲν μοῦ εἶχες εἰπεῖ, ὅτι ὁ Ἰάκωβος ἀπέθανε πρὸ ὀκτώ ἐτῶν εἰς τὴν πορκαϊάν ἐνὸς ἀχυρῶνος;

— Ἀλήθεια.

— Πῶς γίνεται λοιπόν;

— Δὲν ἔννοεῖς; Ὁ Ἰάκωβος ἀπέθανε, καὶ ἀπέθανε μετὰ τὰ σωστά του.. ἀλλὰ.. ἀναστήθη.

Καίτοι ἀπόφασιν ἔχων νὰ μὴ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν δυστυχῆ παράφρονα, δὲν κατῴρθωσεν ὁ Λοβεδύ νὰ καταστείλῃ κίνημα ἀδημονίας.

— Ἐλα, ἔλα, Τερέζα, ὑπέλαθε; τί ἔννοεῖς; Θέλεις νὰ εἰπῆς ὅτι τὸν Ἰάκωβον ἐκείνον, ποῦ ἐνόμιζες ἀποθαιμένον, τὸν ἔσωσε κανεὶς... ἴσως αὐτοὶ οἱ ἀθίγγανοι, οἱ ὅποιοι, καθὼς λέγουσιν, ἦσαν τὴν ἰδίαν νύκτα εἰς τὸν ἀχυρῶνα, καὶ τῶν ὁποίων ἐχάθησαν τὰ ἴχνη μετὰ τὸ συμβῆναι;

Ἄλλ' ἡ ἀπλὴ αὕτη καὶ φυσικὴ ἐξήγησις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Φακινέταν.

— Τίποτε, τίποτε! ἀπήντησεν ἐκείνη, ἐν ἀπαράχῃ πεποιθήσει. Ὁ Ἰάκωβος εἶχε χαλῆ εἰς τὴν πορκαϊάν, μολοντί δὲν εὐρέθη τὸ πτώμα του. Ἀλλ' ὁ θεὸς ὁ πανάγαθος ἐλυπήθη τὰ δάκρυά μου, καὶ μοῦ τὸν ἔστειλε ὀπίσω... Κῦτταζε, Ραῦμόνδε, δὲν φαίνεται ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν του, ἀπὸ τὴν λάμπριν ποῦ ἔχουν τὰ μάτια του, ὅτι ἐκατοίκησε πολὺν καιρὸν εἰς τὸν οὐρανόν;

Ὁ τραπεζίτης ἐφρόνει ὅτι τὸ παιδίον ἦτο τούνατιον ἀσχημάτατον, κοινότατον, ὑπουλον καὶ ἰδίως γελοιότατα ἐνδεδυμένον. Οὐχ ἦττον ἀπήντησε:

— Οὐμ! Ἐμεγάλωσε πολὺ. Τέλος πάντων, Τερέζα, ὅσοτε ἀπὸ ὀκτῶ χρόνους, πῶς τὸν ἀνεγνώρισες τὸν υἱὸν σου;

— Ἡμπορεῖ ποτε μητέρα νὰ γελασθῇ; Μόλις τὸν εἶδα, καὶ κατὰ τι μέσα μου εἶπε ἀμέσως: αὐτὸς εἶνε! καὶ τὸν ἐγνώρισα εὐθὺς καὶ τὸν ἀγάπησα.

— Αὐτὸ δὲν εἶνε ἀρκετὴ ἀπόδειξις διὰ τὸ δικαστήριον... Καὶ σὺ, παιδί μου, προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ζωζὼν, λέγεις καὶ σὺ ὅτι ἔπεςες ἔτσι ἔξαφνα ἀπὸ τὸν οὐρανόν;

Ὁ Ζωζὼς τὸν ἐθεώρησε:

— Ἀφέντη, εἶπε, κάπου σὲ εἶδα ἐγὼ τοῦ λόγου σου... Ἦλθες μὴ βραδυὰ καὶ μίλησες μετὰ τὸν Γεράνυμο, .. τὸν Ἡρακλῆ, δταν εἶδαμα

παραστάσεις εις τὴ Βωβραί. Βγήκατε μαζί, καὶ ὁ Γερώνυμος γύρισε ἀργὰ ἐς τὸ σπίτι, κ' ἔφερε παράδες πολλούς, καὶ τότε φύγαμε ὅλοι γλήγορα μὲ τὸ ἀμάξι, καὶ πήγαμε κ' ἐκρυφθήκαμε ἐκεῖ κάτω ἐς τὰ λατομεία... Δὲν εἶνε ἀλήθεια;

Ὁ ὑπαινεγμὸς οὗτος μυστηριωδῶν τινων περιστάσεων ἐφορέθησε τὸν τραπεζίτην. Καὶ ἡ Φακινέτα δ' ἐπίσης ἦτο ἀνήσυχος καὶ τεταραγμένη.

— Λοιπὸν, ὑπέλαθεν ὁ Λοβεδύ, ἦσαν μ' ἐκείνους τοὺς σχοινοβάτας, ποῦ ἔμεναν τελευταῖον πλησίον εἰς τὸν δρόμον τοῦ περιπάτου... Τί ἀπέβησαν;

— Μὴ τὸν ἀκούς! διέκοψε βιαίως ἡ παράφρων· τί ξέρει αὐτός; Αὐτὸς εἶν' ἓνα μικρὸ ἀγγελάκι, ποῦ δὲν ἔχει ἰδέα ἀπὸ κόσμου, οὐτὸ μ' πορεῖ νὰ δώσῃ ἀπόκρισι.

— Δί' αὐτοὺς τοὺς σχοινοβάτας ὅμως δίδει ἀπόκρισιν, βλέπεις, καὶ ἤθελα νὰ μάθω...

— Ἐρριψα μιά πέτρα τοῦ Γερώνυμου, ἀπήντησεν ὁ παῖς, κ' ἐπειδὴ ἤθελε νὰ μὲ σκοτώσῃ ἔφυγα.

Ἡ ἐπιμονὸς αὐτῆ ἠμιλία περὶ τῶν σχοινοβάτων ἔφερν εἰς τὸν κολοφῶνα τὴν ἀγανάκτησιν τῆς Φακινέτας. Μὴ δυναμένη νὰ ἐπιτιμήσῃ τὸ παιδίον, ὅπερ ἐθεώρει ὡς θεόπεπτον ὄν, ἐξέφυσε τὴν ὀργὴν τῆς κατὰ τοῦ Λοβεδύ.

— Αἴ! Ραυμόνδε, ἐκραύγασεν ὀργίλη, πιστεύεις καὶ σὺ αὐτὸ τὸ γελοῖο παραμῦθι; Ὁ Ἰάκωβος εἶνε παιδί, καὶ δὲν ξέρει τίποτε· ἐγὼ ποῦ εἶμαι μητέρα σου, ξέρω τί λέγω. Μήπως ζητεῖς καὶ πάλιν πρόφασιν διὰ νὰ μᾶς διώξῃς ἐμένα καὶ τὸν υἱόν μου; Αὐτὴν τὴν φοράν δὲ θὰ πιάσῃ, ξεῦρέ το· καὶ μὴ μὲ παραθυμώσῃ, γιατί θὰ πέσῃ ἀστροπελέκι νὰ μᾶς κάψῃ ὅλους!

Ἡ παράφρων εἶχεν ἐξημμένην τὴν ὄψιν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς· πρέχοντας καὶ φλογοβόλους, ἡ δὲ φωνὴ τῆς ἤγειροῦτο βραγχώδης κ' ἐμπνέουσα φόβον.

Ἀληθῶς ὁ ἄγνωστος ἐκείνος διακορευτής, οὐτινας ἡ Φακινέτα εἶχε τέως ἀρνηθῆ νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ ὄνομα, ἦτο ὁ Λοβεδύ. Πρὸ δώδεκα περίπου ἐτῶν ὁ τραπεζίτης δὲν ἦτο βραῦς καὶ παχύσαρκος, ὡς τὸν γνωρίζομεν. Ἦτο τεσσαρακοντούτης περίπου, καίτοι δὲ πρὸ πολλοῦ νυμφευμένος κ' ἔχων υἱόν—τὸν Ἐκτορα—φοιτῶντα ἤδη εἰς τὸ γυμνάσιον, ἠρέσκατο ἐπιναδέων. Ὅσάκις ἤρχετο νὰ μελῆν μετὰ τῆς οἰκογενείας του τρεῖς μῆνας παρὰ τῷ συγγάμβρῳ του Δουχαμῆλ, ἀσμένως ἀνεζήτει ἐκτὸς τοῦ οἴκου περιπασμούς τινας κατὰ τῆς μονοτονίας τοῦ συζυγικοῦ βίου, οὕτω δὲ ἐγνώρισε τὴν Θηρεσίαν Φακινέτου.

Ἡ Θηρεσία ἤτο πως μορφωμένη. Χωρικὴ κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ δεσποινίς, εἶχεν ἰκανὴν ἐρωτοτροπίαν, ἠσθάνετο δὲ ἰδίως τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείνην τῆς ἀνυψώσεως, ἥτις καταλαμβάει πολλὰκις τοὺς νέους ἀγρότας. Θαμβωθείσα δὲ ἴσως καὶ ὑπὸ τοῦ κλοῦτου καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ λατρευτοῦ τῆς, ὑπέκυψε, καίτοι μὴ δυναμένη ν' ἀγνοῖ ὅτι ἦτο νυμφευμένη.

Γνωρίζομεν ἤδη τὰς συνειπίας. Ὁ γεωργὸς πατὴρ τῆς, ἰδὼν τὴν ἀτίμωσιν τῆς θυγατρὸς του, ἐδίωξεν αὐτὴν ἀγροίκως, ἡ δὲ Θηρεσία, μήτηρ γενομένη, κατέφυγεν εἰς οἶκον ἐλεήμονα κ' ἔζη πλάνητα βίον.

Τὸ παραδοξὸν τῆς λυπηρῆς ἀλλὰ κοινῆς αὐτῆς ἱστορίας ἦτο, ὅτι οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ τοῦ φθορέως τὸ ὄνομα. Ὁ Λοβεδύ, χάρις εἰς τὰς εὐκολίας, ἂς παρέχει ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐν τῇ ἐξοχῇ μόνωσις, εἶχε κατορθώσει νὰ κρύψῃ πρὸς πάντας τὰς πρὸς τὴν κόρην τοῦ αὐτίτου ἐνδεδειχθεὶς αὐτοῦ θεραπειάς. Ὅτε δ' ἐπῆλθεν ἡ καταστροφὴ, αὐτὸς εἶχεν ἤδη ἐπιστρέφει εἰς Παρίσιον καὶ τὴν ἔμαθε πολὺ βραδύτερον. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ὦν κ' ἐγούστης, ἤσκει ἀπόλυτον ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἀτυχοῦς αὐτοῦ ὅματος, καὶ ἡ Φακινέτα, παρὰ πάσαν προτροπήν, ἐτήρησε θρησκευτικῶς τὸ μυστικόν, προτιμήσασα πᾶσαν ἀσχυρὴν μέλλον νὰ ὑποστῇ καὶ πικρίαν παρὰ νὰ τὸν προδώσῃ.

Ἀφοῦ ἐχῆρασε κ' ἐγένετο κτηματίας ἐν τῷ τόπῳ, ἐχαλάρωσεν ὀλίγον τὰς προσφιλῆς του. Ἡ δυστυχὴς γυνὴ εἶχεν ἤδη ἀπολέσει τὸ τέκνον τῆς καὶ παραφρονήσει, ὥστε οὔτε αἱ ἀπαιτήσεις οὔτε αἱ ἀποκαλύψεις αὐτῆς ἐφαίνοντο πλέον ἐπιφοδοί. Ὁ Λοβεδύ τὴν ἐβλεπεν ἐνίοτε κρύφα, καὶ διετέλει πεπεισμένος, ὅτι θὰ ἔστργε μᾶλλον ἢ παράφρων νὰ κοπῇ τεμαχιδὼν ἢ νὰ ἠμολογήσῃ τοὺς παλαιούς αὐτῶν ἔρωτας. Ζήσας οὕτω ἐν ἀσφαλείᾳ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, βαλεῖαν ἠσθάνετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνησυχίαν, ἀκούων τὴν Θηρεσίαν, ταπεινὴν ἄλλως καὶ ὑποτεταγμένην, ἠμιλοῦσαν πρὸς αὐτὸν ἀπειλητικῶς.

Γνωρίζων ὅμως ἐν πείρασ, πῶς ἔπρεπε νὰ φέρεται πρὸς τὴν νοσοῦσαν ἐκείνην διάνοισιν, ὑπέλαθε μετὰ προσποιητῆς μειλιχιότητος:

— Ἔλα, ἔλα, μὴ θυμώσῃς, καλὴ μου Τερέζα. Ἐνθυμῆσαι πόσον ἐλυπήθην, ὅτι δὲν ἐγνώρισα τὸ καῦμένο τὸ παιδάκι. Ὅτι δὲν ἀγαποῦσα τόσον! Ἄν αὐτὸς εἶνε ὁ Ἰάκωβός μας, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζα ἀποθαμμένον, καὶ τότε ἀνεστήθῃ, λέγε τί θέλεις νὰ κάμω;

Ἡ παράφρων ἐσκιρτήσεν ἐξ ἠδονῆς.

— Αἴ! τὸρα μάλιστα, Ραυμόνδε! ἐφώνησε. Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἀναγνωρίζεις διὰ υἱόν σου, φίλησέ τον, καὶ κύτταξε πῶς σοῦ μοιάζει.

— Ἄλλο τίποτε! ἀπήντησεν ὁ Λοβεδύ, ἐν ἀδιαπτῶν συναρσεσικῶν.

Ἐκλινε ν' ἀσπασθῇ τὸν δῆθεν Ἰάκωβον, καὶ ὑπέκων μηχανικῶς εἰς τὴν γενομένην αὐτῷ παραγγελίαν, ἐθεώρησεν ἀτενῶς τὸ πρόσωπον τοῦ μικροῦ σχοινοβάτου. Ἡ ἐξέτασις αὐτῆ ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν:

— Παράδοξον τῇ ἀληθείᾳ, ἐψιθύρισε σκεπτικῶς.

Καὶ ἐπέθηκε ψυχρὸν φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ παιδός, ὅστις τὸ ἐδέχθη μετὰ πανταλοῦς ἀδιαφορίας. Ἡ Φακινέτα τὸναντίον παρεφέρετο ἐκ τῆς χαρῆς τῆς, γελῶσα, κροτούσα τὰς χεῖρας καὶ ἀνακυκῶσα τὴν κόμην τῆς.

— Ὄ! τὸν ἀναγνωρίζεις, τὸν ἀναγνωρίζεις! ἐφώνει. Τώρα θὰ πάγουν τὰ πράγματα λαμπρὰ! Ὁ Κ. Λοβεδύ ἤρχιζε ν' ἀδῆμονῃ.

— Λοιπὸν, Τερέζα, ὑπέλαθεν, ἔλαμα, ὅτι ἤθελες. Ἄφρησέ με τώρα νὰ ἐργασθῶ... Ἔχω πολὺ σπουδαίας καὶ πολὺ δυσχεροῦς ἐργασίας, πτωχὴ μου Τερέζα, κ' αἱ δόσοι θὰ μεταβάλλουν ἴσως ἐντελῶς τὴν κατάστασίν μου! Πήγαίνε πάλιν εἰς τοὺς Βρικάρ, ὅπου μένεις. Καὶ θὰ σᾶς ἰδῶ πάλιν ἐντὸς ὀλίγου, σὲ καὶ τὸν Ἰάκωβον.

Ἡ Φακινέτα ἔστη αἰφνης ἀκίνητος, βλοσυρῶς δυσπιστοῦσα.

— Ραυμόνδε, ἐφώνησε, μὲ ἀπατάς... θέλεις νὰ μὲ καλοπιάσῃς μὲ γλυκὰ λόγια. Ἄλλὰ τώρα δὲν μᾶς ξεφορτώνεσαι εὐκολα. Δὲν γνωρίζομεν πλέον εἰς τοὺς Βρικάρ... Ὡς καθίσωμεν ἐδῶ... πάντοτε, καὶ νὰ ἰδοῦμεν ἂν θὰ τομήσῃς νὰ διώξῃς ἀπὸ τὸ σπίτι σου τὸν υἱόν σου καὶ τὴν μητέρα σου.

Συγχρόνως δὲ ἐστρώθη εἰς ἓνα κλιντήρα, κ' ἔθηκε τὸν Ἰάκωβον ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς. Ὁ τραπεζίτης συνωφροῦθη.

— Τί σημαίνει, Τερέζα, αὐτὴ ἡ διαγωγή καὶ αὐτὴ ἡ γλώσσα; ἠρώτησεν αὐστηρῶς. Ἄλλοτε ἦσαν εὐπειθεστέρα.

— Ὁ καιρὸς αὐτὸς ἐπέρασε! ἀνέκραξεν ἡ παράφρων σφίγγουσα τοὺς ὀδόντας. Ἄ! κύριε Ραυμόνδε Λοβεδύ, ἐνόμιζες ὅτι θὰ ἦμαι πάντοτε δειλὴ καὶ βωβὴ ἐμπρὸς σου, ὅτι θὰ εὐχαριστοῦμαι πάντοτε νὰ ζῶ πτωχὴ, πεινασμένη, ἐντροπιασμένη, καὶ σὺ νὰ ζῆς μέσα εἰς τὰ πλοῦτη καὶ τὰ μεγαλεῖα! Μὴ τὸ φαντασθῆς αὐτὸ πλέον. Ἄλλοτε ἦσαν πανήρευμένοις ἔλεγεσ ὅτιμια λέξις μου ἠμποροῦσε νὰ προξενήσῃ μεγάλην δυστυχίματα, νὰ σὲ χωρίσῃ ἀπὸ τὴν γυναῖκά σου καὶ ἀπὸ τὴν οἰκογενεάν σου. Σ' ἐπίστευσα, καὶ εἶχα τὴν γενναϊότητα νὰ δεχθῶ τὴν τύχην μου. Σήμερον ἔλλαξαν ὅλ' αὐτὰ· εἶσαι χῆρος κ' ἐλεύθερος νὰ κάμῃς, ὅτι θέλεις. Θαύμα θεοῦ μοῦ ἔδωκε ὅπισιν τὸν υἱόν μου ποῦ τὸν ἐνόμιζα χαμῆνον. Αὐτὸς ἔχει δικαίωμα... διατὶ νὰ τὰ παραιτήσῃ; Θέλεις νὰ τὸν καταδικάσῃς καὶ αὐτὸν νὰ ζῆσῃ πτωχὸς καὶ καταφρονημένος; Ὅχι!

Ραυμόνδε, ὅχι! Κύτταξε, Ἰάκωβε, ἐξηκολούθησεν ὀρμητικῶς, δεικνύουσα τὸν Λοβεδύ, αὐτὸς ὁ ὠραῖος κύριος, ὁ πλούσιος αἰθέντης, εἶνε πατέρας σου! Αὐτὸς ὁ λαμπρὸς πύργος, ὅπου εἴμεθα, εἶνε ἰδικὸς του. Αὐτοὶ οἱ κῆποι, τὰ χωράφια, τ' ἀμπελῖα, τὰ δάση, ὅλα αὐτὰ εἶνε ἰδικὰ του... δηλαδή ἰδικὰ σου... ἀφοῦ εἶσαι παιδί του!

Ὁ μικρὸς σχοινοβάτης περιέστρεφεν ἀπλανεῖς καὶ καταπλήκτους τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἀφοῦ εἶνε πατέρας μου, ἀπήντησα, γιατί λοιπὸν δὲ μᾶς δίνει μπισσότα καὶ γλυκὸ κρασί;

— Ὅχι σοῦ δώσῃ ἄλλο καλλίτερον, ἐφώνησεν ἡ παράφρων. Ὅχι σοῦ δώσῃ θείσιν εἰς τὸ σπίτι του καὶ εἰς τὸν τραπέζι του. Ὅχι σοῦ δώσῃ τὸ μαριδιόν σου ἀπὸ τὴν παρουσίαν του... Ὅχι σοῦ δώσῃ ὄνομα... Καὶ δυστυχία του, δυστυχία του ἂν σοῦ ἀρνηθῇ, ὅτι σοῦ ἀνῆκει!

Αἰ φωναὶ τῆς Φακινέτας ἠδύναντο ν' ἀκουσθῶσι μακρόθεν, καὶ ἀνάγκη παρίστατο νὰ πραινθῆ, ὅτι τάχιστα.

— Καὶ πάλιν σοῦ λέγω, ἠσύχασε, καλὴ μου Τερέζα, ὑπέλαθεν ὑποκριτικῶς ὁ τραπεζίτης· ἀγαπῶ τὸν Ἰάκωβόν... σου περισσότερο ἀφ' ὅτι στοχάζεσαι, καὶ θὰ τοῦ δώσω, ὅτι εἶνε εἰς τὴν ἐξουσίαν μου... Ἄλλὰ πῶς νὰ σᾶς δεχθῶ ἐδῶ καὶ τοὺς δύο; Τί θὰ εἰπῇ ὁ κόσμος; Πῶς νὰ ἐξηγήσω...

— Νὰ εἰπῆς τὴν ἀλήθειαν, ἀπήντησεν ἡ Θηρεσία, ἀκραδάντως εἰς τὴν ἰδέαν αὐτῆς ἐπιμένουσα. Νὰ εἰπῆς ὅτι ὁ Ἰάκωβος εἶνε υἱός σου... καὶ ὅτι ἐγὼ θὰ γείνω σύζυγός σου· διότι ἐννοῶ τὸ παιδί μας νὰ νομιμοποιηθῇ. Αὐτὴν τὴν φοράν, Ραυμόνδε, θὰ τελειώσῃ τὸ πρᾶγμα. Ὁ Ἰάκωβος κ' ἐγὼ θὰ μείνωμεν ἐδῶ· δὲν φεύγομεν.

Ὁ τραπεζίτης ὠρῶθη ἀποτόμως.

— Τερέζα, εἶπεν ἐπιβλητικῶς, ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀνόητα, καὶ μὴ νομίζεις ὅτι μὲ αὐτὴν τὴν γλώσσαν θὰ κατορθώσῃς τίποτε. Σεῦρεῖς, ὅτι ἐν ἀνάγκῃ ἠμπορῶ...;

— Ὅριστε! δοκίμασε σὺ ἢ κανεὶς ἀπὸ τοὺς δούλους σου νὰ βάλετε χερί ἐπάνω μου! ἐφώνησεν ἡ Φακινέτα.

Εἶχε δὲ τὸ ἦθος τοσοῦτον ἀπειλητικόν, ὥστε ὁ Λοβεδύ ὠπισθοχώρησεν.

— Δὲν ἔχω σκοπὸν, εἶπε, νὰ μεταχειρισθῶ βίαν, ἀλλ' εἶμαι ἀποφασισμένος... Καὶ πάλιν σοῦ λέγω, Τερέζα, δὲν ἠμπορεῖς νὰ μείνῃς εἰς τὸν πύργον.

— Κ' ἐγὼ σοῦ λέγω, δὲν φεύγομεν! ἐκραύγασεν ἡ τρελλὴ προσκολλημένη εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ κλιντήρος. Μὴ μ' ἐρεθίζεις, κύριε Ραυμόνδε Λοβεδύ, διότι θὰ σὲ κάμω νὰ τὸ μετανοήσῃς. Ὅχι ἐξηγήσω εἰς ὅλον τὸν κόσμον!

την ιστορίαν των παλαιών μας σχέσεων και θά μαρτυρήσω μερικὰς λεπτομερείας.....

— Ποῖος θά σέ πιστεύσῃ ἰσχυρῶς ὁ Λοβεδύ, ἀπαντῶν εἰς τὰς σκέψεις του μάλλον ἢ εἰς τοὺς λόγους τῆς Φακινέτας.

— Διότι μὲ λέγουν τρελλήν; Αἱ βέβαια! Κ' ἐγὼ αἰσθάνομαι πολλάκις φορὰς ὅτι τὰ χάνω, καὶ ζαλιζέται τὸ κεφάλι μου. Ἄλλ' εἶνε πράγματα, ποῦ τὰ ἐνθυμοῦμαι τόσον καλά, τόσον καθαρά... Πρόσεξε, Ραθύμνδε, κανεὶς δὲν ὑποπτεῖ μερικὰς μου, πράξεις—καλὰς, κακάς, δὲν ἤξεύρω—τὰς ὁποίας ἔκαμα μυστικά, καὶ ἂν ἐγὼ δὲν τὰς εἶπώ, κανεὶς δὲν θά τὰς μάθῃ. Εἶχα ἐμπνεύσεις, ἀπὸ τῶν θεῶν, ἀλλὰ οἱ δικασταὶ τὰ βλέπουν ἀλλέως τὰ πράγματα, καὶ ἂν τοὺς εἶπώ, ὅτι μίαν φορὰν ἕνας ἀνθρώπος φιλάργυρος, ἕνας συγγενὴς ἀρχεῖος ὠφελήθη ἀπὸ τῆν τρέλλαν μου καὶ μ' ἔβαλε...

— Σιώπα, σιώπα Τερέζα! διέκοψεν ὁ Λοβεδύ, πελιθὸς ἐκ τοῦ τρόμου· τὰ ὠνειρεύθης ἔλ' αὐτά... ἀλλὰ νὰ σέ ἤκουε κανεὶς. Ἐὰ ὠνειρεύθης βέβαια, .. καὶ τόρα ἀκόμη ὠνειρεύεσαι...

Καὶ κατέστα σκεπτικὸς, ἐνῶ παρὰ ὄξυν μείδιον ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς παράφρονος.

— Ἄς ἦνε, Τερέζα, ὑπέλαβε τέλος μειλιχίως, ἢ μπορεῖ τὸ πρᾶγμα νὰ συμβιβασθῇ. Θὰ εἶπώ νὰ σοῦ ἐτοιμάσω εἰς τὸν πύργον μίαν διὰ σέ κάμαραν καὶ τὸ παιδί σου. Θὰ σοῦ δίδουν ὅ,τι χρειάζεσαι, καὶ ὅς σὲ μεταχειρίζονται ὅσον τὸ δυνατόν καλλίτερα. Θὰ εἶς' ἐλευθέρῃ νὰ κάμῃς ὅ,τι θέλεις... μόνον νὰ μὴν εἶπῃς εἰς κανένα ποτέ, μὲ ποῖον δικαίωμα κατοικεῖς ἐδῶ. Ἄν κάμῃς λόγον περὶ τῶν παλαιῶν μας σχέσεων, περὶ τοῦ δεσμοῦ ὁ ὅποιος μᾶς συνδέει μὲ τὸν Ἰάκωβον, δὲν θά ἦνε δυνατόν νὰ μείνωμεν μαζῇ. Μοῦ ὑπόσχουσαι νὰ μὴν εἶπῃς τίποτε; ἤξεύρω ὅτι εἶσαι ἱκανὴ νὰ κρατήσῃς τὸν λόγον σου;

— Καὶ διατί νὰ κρύψωμεν τὴν ἀλήθειαν;

— Ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖς, Τερέζα, ὅτι πρέπει νὰ προσφιλῶ ἀπὸ τὸν υἱόν μου τὸν Ἐκτωρ; Ὁ Ἐκτωρ εἶνε ἀλαζών, βίαιος, ζηλότυπος... Ἄν μᾶθῃ ἔξαφνα ὅτι πρόκειται νὰ νυμφευθῶ, καὶ νὰ ἀναγνωρίσω τὸν Ἰάκωβον ὡς υἱόν μου, ὁ Θεὸς ἤξεύρει τί ἢ μπορεῖ νὰ κάμῃ! Κρατεῖ πάντοτε ρεβόλβερ ἐπάνω του. Εἰς τὸν θυμόν του δὲν ἤξεύρω τί θά γείνωμεν ὅλοι, καὶ μάλιστα τὸ ἀγαπητὸ μας αὐτὸ παιδάκι, μὲ τὸ ὅποιον δὲν θά θελήσῃ βέβαια νὰ μοιρασθῇ τὴν κληρονομίαν μου.

Τὴν φορὰν αὐτὴν ὁ τραπεζίτης ἐπέτυχεν ἡ Φακινέτα κατεπτόθη.

— Ναι, ναι, ξεύρω, εἶπεν, αὐτὸς ὁ Ἐκτωρ εἶνε κακός. Καὶ πιστεύεις ὅτι θά τολμήσῃ νὰ

ἐπιβουλεύῃ τὴν ζωὴν τοῦ ἀθώου μικροῦ του ἀδελφοῦ;

— Εἶμαι βεβαίωτος. Καὶ ξεύρεις τί φοβερὸς εἶνε; Ἔχει ἕως τόρα φονεύσει πολλοὺς εἰς τὴν μονομαχίαν.

— Παναγία μου! εἶπεν ἡ παράφρων, σφίγγουσα τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καὶ περιβάλλουσα αὐτὸ διὰ πτυχῆς τῆς ἐσθῆτος τῆς, ὡς ἵνα προστατεύσῃ αὐτὸ· ἂν μοῦ τὸν ἐσκότωνε, τὸν μικρόν μου! Ἄλλὰ θά τὸν ὑπερασπισθῶ ἐγὼ!... Ἄς ἦνε, ... Ἄς ἦνε, ... Ὁὰ κρυφθοῦμεν ἀπὸ τὸν κύριον Ἐκτωρ, ἀφοῦ εἶνε ἀνάγκη, ... καὶ πάλιν βλέπομεν. Θὰ εἶπῃς ὅτι εἶμαι μία κυρία ... χήρα ... ποῦ ἦλθε ἀπὸ τὸ Παρίσι μὲ τὸν υἱόν τῆς νὰ περάσῃ μερικὰς ἡμέρας εἰς τὸ Βλινύ. Σὺ δέχεσαι τόσους κυρίους καὶ κυρίας καθὼς πρέπει... Ὁὰ μὲ πᾶρουν διὰ καμμίαν ἀπὸ αὐτάς. Ἐγὼ ἔχω ἐξωτερικὸν καθὼς πρέπει, καὶ ὁ υἱός μου μὲ τὰ τριανταφυλλιά του φορέματα φαίνεται σὰν πριγκιπόπουλο.

Ὁ Λοβεδύ δὲν κατώρθωσε νὰ μὴ μειδιάσῃ.

— Λοιπὸν εἶμαθα σύμφωνοι, Τερέζα, εἶπε. Θὰ σὲ ὀδηγήσωμεν τόρα εἰς τὸ δωμάτιόν σου, σὲ καὶ τὸν υἱόν σου. Ὁ Ἐκτωρ ἢ μπορεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ ὅπου καὶ ἂν ἦνε, καὶ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἰδῇ μαζῇ, πρὶν τοῦ δώσω νὰ ἐννοήσῃ... τὸ ὅποιον θά χρειασθῇ δύο τρεῖς ἡμέρας. Ἔως τότε μοῦ ὑπόσχουσαι, ... μοῦ ἐρκίζουσαι νὰ μὴ μαρτυρήσῃς εἰς κανένα τί τρέχει μεταξὺ μας;

— Σοῦ τὸ ὑπόσχομαι, σοῦ τ' ὀρκίζομαι, ἀπήντησεν ἡ Φακινέτα, λαμβάνουσα τὸ πανοῦργον ἐκεῖνο ἥθος, τὸ ὅποιον γνωρίζομεν. Ἐγέλασα ἐγὼ πλέον κωμικῶς ἀπὸ τὸν κ. Ἐκτωρ.

Ὁ Λοβεδύ ἐσήμανε, καὶ ἦλθεν ὁ Βερναρδῆς. Ὁ κύριός του ὠμίλησεν εἰς αὐτὸν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ταπεινῇ τῇ φωνῇ, δεικνύων τὴν παράφροναν καὶ τὸν δῆθεν υἱόν τῆς. Ὁ ὑπὴρέτης δὲν ἠδυνήθη μὲν νὰ κρύψῃ τὴν ἐκπληξίν του, ἀλλ' ὡς ὑπὴρέτης μορφωμένος προσέκλινε καὶ προσεκάλεσε τὴν Φακινέταν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

— Τὸ βλέπεις, καμφίλτατε, εἶπεν ἡ τρελλὴ βρεθνομένη, ὅτι εἶμαι κυρία καθὼς πρέπει! καὶ προσπάθησε εἰς τὸ ἔξῃς νὰ μοῦ φέρεσαι μὲ τὸ σέβας τὸ ὅποιον μοῦ ἀνήκει.

Καὶ προῦχώρησε μεγαλοκρετῶς βιαδίχουσα.

— Δὲ μοῦ λές, εἶπε δυσθύμως ὁ Ζωζὸς, ἀφοῦ εἶμαστ' ἐδῶ, ἔς τὸ σπίτι μας, γιατί δὲ μᾶς δίνουν ψωμί, γλυκά, κρασί... καθὼς μᾶς ὑποσχέθησαν;

Ἡ Φακινέτα ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ μικροῦ λαϊμάργου, ἐνῶ δὲ διήρχοντο τοὺς μακροὺς διαδρόμους τοῦ πύργου, ἵνα φθάσωσιν εἰς πενιχρόν τι δωμάτιον, ὅπερ

ὁ Λοβεδύ εἶχεν ὀρίσει εἰς κατοικίαν τῶν νέων αὐτοῦ ξένων, ὁ Βερναρδῆς ἐπιθύρησε·

— Χαρὰ ἔς τὴν ιδέα! Χωρὶς ἄλλο τὸ Βλινύ κατηντήσε φρενοκομεῖον!

(Ἔπειτα συνέχεται.)

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Θέρος.—*Ἡ ζωὴ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ.*—*Ἔργασία καὶ ψυχολογία.*—*Καιροὶ καὶ ἤθη.*—*Ἀλλοτε καὶ νῦν.*—*Ἀθῶναι, χοροί, ἔργα.*—*Καμφερέτα, καπηλεία, θέατρα, ἐρχοί.*—*Δάρρηγες καὶ κτήρια.*—*Πῶς διασκηδάζει ὁ λαός.*

Τὸ θέρος ἤγγισεν. Δι' ἡμέρας ἤρχισαν ἡδὴ νὰ παρατείνωνται μακρὰ καὶ ἡλιοκαεῖς καὶ αἰνύκτες νὰ λούονται εἰς δρόσον εὐάρεστον καὶ ἀπλετον σεληναιῶν φέγγος. Κοπιωδιστέρα καθίσταται ἡσμέραι ἢ ἔργασία ὑπὸ τὴν θερμότητα τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ βαρύνει τὸ πνεῦμα ἀφορήτως τὸ καῦμα τοῦ οὐρανοῦ. Διὸ καὶ πνοαὶ στροβιλλίζουσι ἀνὰ τὰς ὁδοὺς εἰς λευκὰς νεφέλας τὸν κοινοτόν καὶ ὁ ἰδρῶς ῥεῖ ἀπὸ τῶν μετώπων—ὄχληρός προάγγελος καὶ σύντροφος τῆς ἀφικνουμένης ὥρας τοῦ ἔτους. Καταβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ ἄχθους κλίνει πρὸς ἀνικητον ὕπνον τὸ σῶμα, ἐφ' ὅσον, παμμεγέθης κρατῆρ, ἐκχεῖ κρημάνοντας ἀνωθεν τὴν ζέουσαν τῶν ἀκτίνων του λάβανδ' ἡλιος, καὶ ἀναμένει τὴν ἐσπέραν διὰ ν' ἀπολαύσῃ ὀλίγων στιγμῶν ἀνεκτῆς ὑπαίθρου ζωῆς, πολὺ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἀνθελίου ἀστρου. Τότε μόνον ἀνακουφίζονται πῶς τὰ κρημνιότα μέλη, τότε ἐνδυναμοῦνται κατὰ τι τὰ παραλελυμένα νεῦρα, τότε συσφιγγονται αἰθεῖς αἱ ἵνες αἱ χαλαρωθεῖσαι καὶ ἀνοίγονται οἱ κρημνοὶ καὶ ταθραβωμένοι ὀφθαλμοὶ καὶ καθαρίζεται ἡ διάνοια ἢ θολωθεῖσα. Καὶ πληροῦνται λαοὺ αἱ ἐξοχαὶ καὶ τὰ πρόσεται καὶ αἱ ἀκταὶ καὶ σπεύδει τὸ πλῆθος ὅπου τὸ καλεῖ ἔστω καὶ ἡ παραμικροτέρα ἀναψυχὴ, καὶ ἀναζῶσιν οἱ νεκροὶ ὄρμοι καὶ ἐκχύνονται εἰς αὐτοὺς νυκτοβάτης ἡ πόλις ὅπως ἀναπνεύσῃ, περιπατήσῃ, λουσθῇ ἢ εὐθυμηθῇ. Καὶ ἀρχονται τὰ ὑπὸ τὸ ἐλεύθερον στερέωμα θεάματα καὶ ἐγκαινίζονται ἢ εἰς Φάληρον κατὰβάσις καὶ ἀνέρχεται γογγύζων ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐπιβατῶν ὁ σιδηρόδρομος πρὸς τὸν ἀνήφορον ὁφθαλμῶν Κηφισίας. Καὶ ἀπὸ τοῦ ἐρημουμένου βαθμηδὸν ἔσται ἡ ἀνθρωπίνῃ πλημμύρῃ κυλιεται παντοῦ ὅπου δένδρων ἐν ἀνοικτῶ ὀρίζοντι σκιὰ ἢ βουνοῦ χλοάζουσα ῥάχις ἢ θαλάσσης φλοίσθος γλυκύς. Εἶνε ἡ μεγάλη ἐποχὴ τῶν ἀθηναϊκῶν διασκηδάσεων. Καὶ εἶνε ἕκκα διὰ τὸν περίεργον παρατηρητὴν ἢ καταλληλοτέρῃ ἐπίσης περιστάσις ὅπως ἴδῃ ἀπροκαλύπτους τὰς τάσεις, τὰς ιδέας, τὰς συνήθειας, τὰς ὁρέξεις, τὸν χα-

ρακτῆρα τοῦ λαοῦ—τὸ προσφορώτερον στάδιον ὅπως σπουδάσῃ τὴν βαθμιαίαν τῶν ἡθῶν πρὸς ἡμῶν μόρφωσιν.

Ἀπὸ τοῦ διασκήμου κριτικοῦ Sainte-Beuve ἀποφανθέντος τὸ γνωστὸν ἀφορισμὸν «Ἐπέ μου ποῖον θαυμάζεις διὰ νὰ σοῦ εἶπω ποῖος εἶσαι» μέχρι τοῦ περιφήμου Brillat-Savarin ἀνακηρύξαντος ὡς ἀξίωμα ὅτι μόνον ἐκ τοῦ εἶδους τῆς συνήθους αὐτῆ τροφῆς καὶ τοῦ τρόπου καθ' ἕν τρώγει θά ἠδύνατο νὰ δευσιθῇ ἀσφαλῶς ὁ χαρακτῆρ παντὸς ἀνθρώπου, μυρία προὔπαθον καὶ ὑπεδείχθησαν θεωρίαι πρὸς καθορισμὸν ἢ ἐξήγησιν τῶν γενικωτέρων ψυχικῶν διαθέσεων ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων τοῦ καθημέραν βίου. Ἄλλ' ὁ μάλλον ἀνάξιος προσοχῆς μεταξὺ αὐτῶν δὲν ὄς ἦτο ὁ τρόπος καθ' ὃν διέρχονται τὰς ὥρας τῆς ἀργίας των τὰ άτομα ἢ τὰ ἔθνη, λαμβανόμενος ὡς μέτρον καὶ δοκιμαστῆρ τοῦ καθόλου αὐτῶν χαρακτῆρος. Ὁ ἀφορισμὸς τοῦ κριτικοῦ δὲν ὄς ἦτο ὀλιγώτερον ἀληθῆς ἂν διευτυποῦτο ἀνακλόγως: Ἐπέ μου πῶς διασκεδάσεις καὶ ὅς σοῦ εἶπω ποῖος εἶσαι. Κατ' ἄλλον τρόπον ἐργάζεται ἀλλὰ καὶ ἄλλως εὐθυμεῖ ὁ πεπολιτισμένος, ἄλλως δὲ ὁ ἄξεστος καὶ χυδαῖος. Ἄλλως ἐργάζεται ἀλλὰ καὶ ἄλλως εὐθυμεῖ ὁ προοδευτικὸς καὶ ἄλλως ὁ στάσιμος καὶ ἀνηθός. Ἄλλως ἐργάζεται ἀλλὰ καὶ ἄλλως εὐθυμεῖ ὁ ἀπιστος ἢ ὁ πιστός, ὁ σκεπτικὸς ἢ ὁ ἀπλοῦς, ὁ ἐλεύθερος ἢ ὁ δούλος. Τῆς ὁθωμανικῆς φυλῆς τὴν στασιμότητα, τὸ ἀποκλειστικόν, τὴν ἀδράνειαν, τὴν εἰς τὸ πεπρωμένον τυφλὴν πίστιν, ἀπολαυστικότητα, τὴν εἰς ἰδανικὸν ἄλλης ζωῆς ὑλικωτέρας ἐπι καὶ ἡδονικωτέρας τῆς παρούσης πεποίθησιν, ὅς ἠδύνατο τις ἀμέσως νὰ αἰσθανθῇ καὶ ἐπαξῆ μόνον παραστάς εἰς τουρκικοῦ θεάματος σκηνὴν ἢ ἐνωτισθεῖς ἀσιατικοῦ ξσηματος τοὺς ἠδυπαθεῖς καὶ τυρομένους καὶ στένοντας καὶ ὁμοιοχρώμους καὶ ἐν κοιμιζούσῃ νωθρότητι ἐξελισσομένους μελιτώδεις τόνους. Ὁ χενδρὸς καὶ ἡσυχος γερμανὸς ἀρέσκειται εἰς τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου τὰς ἀπλοῖκὰς ἡδονὰς ἢ εἰς τὴν βραδείαν καὶ ἤρεμον καὶ ἀποκτηνοῦσαν μέθην τοῦ ζύθου. Ὁ θερμὸς ἰσπανὸς ταυρομαχεῖ. Ὁ χαῦνος ἰταλὸς ψάλλει πρὸς ἄρκαν ἢ πρὸς κηθάρων ἐρωτικῶν πόνων μέλη. Ὁ γάλλος ἀγαπᾷ τὸ καινοφανές, τὸ πρωτότυπον, τὴν ζωὴν, τὴν λάμπιν τῶν φώτων, τὸν θόρυβον, τῶν ποτηρίων τὴν κλαγγὴν καὶ τῶν χορῶν τὴν ζάλην καὶ τὴν βοὴν τοῦ γέλωτος καὶ τὸν ἀφρόν τοῦ καμπανίτου. Καὶ ὁμοίως ἐκάστη ἐποχὴ ἔχει καὶ τὰ ἰδιαίτερα αὐτῆς ἡθῆ καὶ τὰ ἔθνη καὶ τὰς λύπας καὶ τὰς χαρὰς καὶ τὰς διασκεδάσεις, ἀτινα συναποφέρει παρερχομένη μὲθ' ἑαυτῆς εἰς

τόν τάρον. Έκαστη άξια λόγου πολιτική ή κοινωνική μεταβολή, είτε φυσική και βαθμιαία είτε άπότομος και βιαία, άρκεϊ νά έχη ως βάση εξέλιξιν ιδεών και ως κρηπίδα του καιρού τās άπαιτήσεις, συνεπάγεται άναποφεύκτως και τήν μεταβολήν τής ζωής. Πώς θά περιεφρόνουν τās έορτάς και τās διασκεδάσεις ήμών, τās επί τή βάσει τύπων και έθων και κανονισμών, πώς θά έγέλων, άν τās έβλεπον, διά τās άβλαβείς ήμών ίπποδρομίας και τās σεμνάς άπόκρουσις οι άρχαίοι Ρωμαίοι, οι μεθυσκόμενοι εις τό αίμα των σφαζομένων εν τώ κίρκω θηρίων και κορηνόμενοι έδώδής και πότου εις λουκούλεια δειπνα και όργιζόντες εις έκφρονα σατουρνάλια και πλέοντες εις ποιητικωτάτης άκολασίας τόν άκατάσχετον χείμαρρον! Πώς θά ένέπαιζον τās εύαισθήτους και άνημιχάς και νευροπαθείς ήμών γυναικάς αι υπερήφανοι και ακληραϊ δέσποιναι, αι κοσμοῦσαι τās αίματηράς πανηγύρεις του Forum και καταβιάζουσαι τόν άντιχειρ όπως φονευθῆ υπό τά όμματά των ο αϊχμάλιωτος, και σοβούσαι, βακχίδες εύμανείς, εν τή Σοβούρα! Πώς θά διεεργήγυντο εις καγχασμούς επί τή θέα ήμών φρακοφορούντων και περιβεβλημένων τούς λευκούς λακμοδέτας και τās δερματινάς χειρίδας μας οι πυργοδοεσπόται και οι σταυροφόροι και οι καθυλιέροι και οι παλαδίνιοι του μεσαιώνος, οι πεφορτωμένοι χάλυδι και σιδήρη και άπαστράπτουντες εν του χυσοῦ και του άργύρου! Και πόσον άστεία θά έφαινόντο τά συμπόσια μας εις τούς άγγλους Ίνδοῦς, τούς γυμνοῦς και καταστίκτους και δακτυλιοφορούντας τά όντα και τήν ρίνα και εύωχουμένους επί άξένου τινός παραλίας, υπό τόν ούρανόν των άντιπόδων, άπέναντι του μεγάλου πανοράματος του άνεκνού, διά σαρκών άνθρωπίνων!

**

Ενόητον έπομένως άν τόν μεταβατικόν χαρακτήρα τής έποχής, ήν διατρέχει τό ήμέτερον έθνος νῦν, ούδαμου άλλου θά ήδύνατό τις νά εύρη καλλίτερον διατυπούμενον ή εις τά ήθη των κατοίκων τής χώρας. Τόν κυκεώνα, όν παριστῶ παρ' ήμιν πολιτεία άμα και κοινωνία, του έθνικου οικοδομήματος τό άσυμπαγές έτι και άκατάριστον, ούδαμου θά ήδύνατό τις νά εύρη ούτω προφανώς εικονιζόμενον όσω εις τήν incohérence των βιωτικών έξεων και φαινομένων. Άλλοτε, κατά τά πρώτα μετά τήν άπελευθέρωσιν έτη, μετά συγκινήσεως διηγούνται άκόμη οι παλαιότεροι πώς αι τελευταίαι αύται ιδίως διακρίνοντο διά τήν θαυμασίαν αυτών όμοιομορφίαν και μονοτονίαν. Καθ' ήν έποχήν αι Άθήναι δέν άπετέλουν έτι συναισμηδόν άξιον νά ονομασθῆ πόλις, καθ' ήν ή σή-

μερον καλλιμέγαρος και θορυβώδης όδός Σταδίου δέν ήτο ή βαλῦς κρηνηός και θολόν ρεύμα, καθ' ήν οι εν τή τόπι ξένοι ήρμιουόντο επί των δακτύλων, καθ' ήν ή πρόσ τόν επίλοιπον κόσμον συγκοινωνία έχρειάζετο έβδομάδας, έπόμενον ήτο τά τε ήθη και τά έθιμα νά εξακολουθώσιν όντα ό,τι έννοείται κοινώς διά του έπιθέτου πατριαρχικά. Μ' όλας είτε τās πολιτικές είτε τās οιουδήποτε άλλου είδους διαμάχας ή καθόλου όψις του έθνους θά ήτο περπου όποία πολυμελούς οικογενείας. Η υπό πάσαν έποψιν μετριότης τής ζωής ήτο φυσική και έπεβάλλετο μάλιστα. Υπό βασιλεία φουστανελλοφόρον και ήγεμονίδα φεσοφορούσαν ευεξήγητον εινε άν έτηρείτο των έθνικων παραδόσεων ή τε άπλότης και ή άγνότης. Των έπιθέμων έορτών, των ιδιωτικων συναθροίσεων και αυτών των δημοσιων περιπάτων τό θέαμα θά έφαινέτο ήμιν τοίς σημερινούς παραδοξότατον. Σύμβολον πίστεις και φιλοπατρίας έθεωρείτο ή έμμογή εις τά πάτρια και οι τολμηροί νεωτερισμοί είχαν έξησφαλισμένην εν των προτέρων τήν άποτυχίαν. Και άν βραδέως και διά του χρόνου κατωρθούτο νά εισαχθῆ τις, άναποφεύκτως υφίστατο άμέσως του έθνικου χαρακτήρος τήν έπίδρασιν. Αυτοί οι ξενικοί χοροί, έγκλιμακτιζόμενοι, προσελάμβανον ιδιαίτερον τινα τύπον, ήμιαρχαϊκόν, ήμιδημοτικόν, έλληνοαρεσκῆ όμως πάντοτε έξόχως, κατά τήν εν χρήσει χαρακτηριστικωτάτην έκφρασιν, και δέν ήτο άσύνητες άκουσμα λαϊκόν άσμα τονιζόμενον αίφνης ύπ' αυτούς του άνακτόρου τούς θόλους. Ο συγκρίνων τά άλλοτε συμβαίνοντα προς τά νῦν θά έξεπλήσσετο μάλαως διά τό βαλῦ χάσμα, όπερ εν ούτω μικρῷ σχετικῶς χρονικῷ διαστήματι φαίνεται όρυχθέν μεταξύ των δύο έποχών. Θα έλεγέ τις ότι εν διαστήματι τριών μόλις δεκαετηρίδων τρείς διάφοροι —όχι γενεαί — αλλά λαοί κατήκησαν τόν τόπον. Νομίζω ότι έλέγη ήδη, άλλ' είτε έλέγη είτε δέν έλέγη, εινε έπίσης άλλθές, ότι και ως σώματα και ως ιδέαι και ως ψυχαί και ως άρχαί και ως διάνοιαι περισσότερο απέχομεν ήμείς των πατέρων μας ή εκείνοι των παλαιοτάτων εκείνων μαραθωναμάχων και σαλαμινομάχων.

**

Η δέ διαφορά έκοριφώθη κατά τά τελευταία ιδίως ταῦτα έτη και βραίνει αύξουσα από ήμέρας εις ήμέραν. Η του έξωθεν έρχομένου ρεύματος έπίδρασις εινε πλέον ή αισθητή και υπό τήν όρμην αυτού εξαφανίζονται βεβημηδόν τά όλίγιστα ύπολειπόμενα έτι ίχνη του παρελθόντος. Κατά μικρόν συνοικειούμεθα και συμμορφούμεθα επί μάλλον και μάλλον προς τόν εν τή λοιπῷ κόσμῳ κρυττόντα πολιτισμόν, ως έτε-

χνα μέν βεβαίως άντιγραφα άλλ' άντιγραφα επί τέλους. Και τόσω εινε τούτο άκριβές, όστε όσα και άν δέν θέλωμεν νά τό όμολογήσωμεν εινε όμως εν τούτοις έκτός πάσης άμφισβήτησεως ότι ήρχισαν ήδη συμψηγνόμεναι και καταρτιζόμεναι και κοινωνικαί άκόμη τάξεις θεωρουμένων λαῶν. Και άριστοκρατία μέν, υπό τήν άποθιδομένην αλλαγαῦ σημασίαν εις τήν λέξιν, δέν έσχηματίσθη άλλ' ούτε δυνατόν θά εινε νά σχηματισθῆ ποτέ, αλλά τής πλουτοκρατίας τήν δύναμιν και τήν ύπαρξιν δέν θά ήτο βεβαίως εύκολον νά άρνηθῆ τις. Ο θέλων νά πεισθῆ περι τούτου δέν έχει ή νά ζητήσῃ νά εισαχθῆ εις οίανδήποτε των άνωτέρων άθηναϊκων αίθουσών, εν αις κρατούσα γλώσσα εινε ή γαλλική, σύνηθες προσφερόμενον τοίς έπισκέπταις ποτόν τό τέτον και συχναί αι έσπερίδες. Η άπομίμησις των ήθων του μεγάλου ευρωπαϊκου κόσμου εινε πλήρης μέ μόνην τήν έλαχιστην διαφοράν ότι εινε . . . άπομίμησις. Ένιαχου καταρθάνει κάποτε νά προαχθῆ και μέχρι κίβδηλείας. Άλλ' ως επί τό πλείστον άπομένει έκομψος και άκαλαισθητος άντιγραφῆ. Η οικοδοεσινοια έχει τās ώρισμένες καθ' έβδομάδα ήμέρας, καθ' ός δέχεται, και τās ώρισμένες καθ' ός δέν δέχεται. Εις τήν διακόσμησιν των ιδιαιτέρων του οίκου δωμάτων, εν οις εισάγει τους ξένους της, καταβάλλει όλας έξαιρετικην προσοχήν — όπως φροντίζει περι τής εσθότης της νά εινε πάντοτε σύμφωνος προς τόν τελευταϊόν συρμόν. Εινε και τούτο είδός τι γυναικειου sport, καθ' ο νικῶ ή πεπροικισμένη διά μείζονος φιλοκαλίας και νοημοσύνης. Έκτός των soirées, εν μεγίστη ενεργεία και άκμῆ εινε και αι matinéés και αι aprés midi και τά five o'clock, αι ήμερίδες, αι άπογευματιαναί, τά δειλιναί, ή όπως άλλως έξελληνίζονται. Ο κύριος θέλων νά σάς δηλώσῃ ότι έπιθυμεί νά διέλθῃτε παρ' αυτώ τήν έσπεραν, σάς καλεϊ διά τά πάρτε, ως λέγει, τό τσάι. Επί του κλειδοκουβάλου παιζονται τεμάχια του νεωτάτου μελοδράματος του Βέρδη ή του Βάγνερ, του Όθέλλου τής εν Μιλάνω Σκάλας ή τής Βαλκυρίας των Βρυξελλών. Κατά τās άπόκρου εντός των άναπετανωμένων σαλονίων, άτινα καταυγάζονται εκ των φωτων και ών στίλβει όλισθηρόν τό parquet, δίδονται ζωηροί και πολυπληθεϊς χοροί, des bals travestis, costumes, parés et masqués. Τό άμερικανικόν άνηθος των αίθουσών, τό τόσον έπιτυχώς μεταφυσθέν και εν Εβρώπη έξωτικόν φυτόν, ή μετά των νεανιδων flirtation (νά τολμησωμεν έράγε νά τήν μεταφράσωμεν έρωτοπαιδιάν;) εινε πληρέστατα εν χρήσει. Έξοχικαί και άλλαι έκδρομαί διενεργούνται συχνότατα, des pic-

nic, parties de plaisir, courses á pied ou á cheval. Αι μάλλον προτιμώμεναι έξοχαί εινε τό Φάληρον και πρό πάντων ή δροσερά Κηφισία, άλλθές άριστοκρατικόν κέντρον με τās κομφάς επαύλεις της και τά δύο μεγάλα ξενοδοχεϊά της και τό κατάστημά της τό ύδροθεραπευτικόν. Άν ύπάρχη γαλλικόν θέατρον, εις τούς κυρίους και τούς έπισκέπτας των αίθουσών τούτων άνήκουν άναποφεύκτως τά πρώτα καθίσματα άν δέν ύπάρχη, τό αυτό γίνεται—άφού δέν εινε δυνατόν νά γείνη άλλως—και διά τό ιταλικόν άλλ' εις τό ελληνικόν ούδέποτε θά ήδύνατο νά σημειωθῆ ή παρουσία των. Πέρσι μόνον, παραδόξως, ειχε καταλάβῃ αυτούς, ως ένθυμείσθε βέβαια, εκείνο τό goal pervers (βλέπετε ότι εξακολουθῶ νά όμιλώ τήν γλώσσάν των) διά τό Άτρον των Νυμφών και τόν διάσημον Κωστάκη. Ο συχνόζων εις τās αίθουσας ταῦτας κόσμος εινε συνήθως ο διπλωματικός, ο γρηματιστικός, ο όμογενικός, τραπεζιται, πρέσβεις, γραμματεϊς, έπιτετραμμένοι, αυλικαί, άνώτεροι υπάλληλοι. Πολύ όλίγοι όμως εινε εκείνοι εν αις ή όμήςγορις εινε πράγματι soiree και σχεδόν καμμία τοιαύτη όμήςγορις δέν ύπάρχει, περι ής θά ήδύνατο νά έφασμοσθῆ ή γαλλική έκφρασις triée sur le volet. Άν μάλιστα τό σαλόνιον έχη έσται και τήν παραμικροτέρων σχέσιν προς τήν πολιτικήν, δέν άργεί νά προσλάβῃ εντός όλίγου τήν όψιν καρφενίου τινός των Χαυτείων ή του Δημοπρατηρίου. Τότε δέ και παύουν—εκτός ενός—νά εινε ψυχή αυτού αι κυρίαί. Έν εναντία περιπτώσει όμως περι αυτάς συγκεντροῦται πάν τό ένδιαφέρον και ή μέριμνα και ή προσοχή και ή κίνησις. Αι δεσποινίδες μονοδούσιν ή διαψοῦσι, καθιγνται πρό του κλειδοκουβάλου ή χαριεντίζονται μετά των μεμυρωμένων νεανίσκων, εν ή αι δέσποιναι συνομιλοῦσι περι του γαγονότος της ήμέρας, άνακοινοῦσι τά μικρά οκάνθαλα άτινα άπαραιτήτως δέν λείπουν από καιρού εις καιρόν εκ του κύκλου των, κακολογούσιν ή διαλέγονται περι τής τελευταίας θεατρικής έπιτυχίας ή του προσφάτου θορυβώδους βιβλίου, ών ειδήσεις άφίκοντο εκ Παρισίων. Άπό τινος μάλιστα όλας ιδιαιτέρως φαίνονται κατά τι ένδιαφερόμεναι διά τήν φιλολογίαν, τήν ήμετέραν άμα και τήν ξένην. Άλλ' αι θετικαί αυτών φιλολογικαί γνώσεις, εκτός σπανιωτάτων έξαιρέσεων, δέν εκτείνονται πέραν του Ohnet, όπως οι διακεκριμένοι τρόποι, ος έπιτηδεύονται, άφίνουν ένιστα προσώπεια διαφανῆ, μαντευομένην ύπ' αυτούς και άγωγῆς άτέλειαν και ήθους φυσικήν κοινότητα και άπερίττου κληρονομικής ευγενείας στέρησιν.

Έπειτα έρχεται ή μέση τάξις. Η μάλλον πασών άμαρπος και στερουμένη ιδίας προσωπι-

κόητος. Κατώτεροι υπάλληλοι, επαγγελματίαι, συνταξιούχοι, μικροεισοδηματίαι, φοιτηταί. "Αν ή ζωή τής ανωτέρας τάξεως παρ' ήμίν είνε άντιγραφή τής ζωής τών ανωτέρων τάξεων άλλαχού, ή ζωή τών άστών μας είνε άντιγραφή τής άντιγραφής, άπομιμήσις τής άπομιμήσεως. Η κυριώτερα βάσις, έφ' ής τείνει άριστικώς να στηριχθή και μορφωθῆ ή άριστούστατος ήμών κοινωνία, όσημέραι καταδεικνύεται ότι είνε ή προς μόνην τήν έξωτερικήν επίδειξιν άμετρος εκτίμησις, τής δ' όρθοδοξίας του δόγματος τούτου ό σπουδαιότερος άπόστολος είνε ή ήμετέρα bourgeoisie. Τι άν τώ ένδον του ποτηρίου δεινόν άπόζῃ, όταν τό έξω άπαστρέπτῃ και σπινθηροβολῆ στιλπνόν; Τι άν τά έσωθεν ένδύμακα καλύπτῃ ρύπος και ήλύς, άφου τών έξωτερικών είνε κομψόν τό σχῆμα και άνεπιλήπτος ή μορφή; Τι άν ό θύλακος είνε πλήρης άέρος, άφου ούτως ή άλλως φαίνεται έξωγκωμένος; Τό θέαμα τριακοσιοδράχμου οικογενειάρχου προσπαθούντος πάση δυνάμει ν' άναπαραστήσῃ εν τῷ κύκλῳ του εΐς μικρόν τήν εικόνα του βίου μυριοταλάντου πλουσίου δέν είνε εκ τών μάλλον σπανίων και ήττον άξιοθρηνήτων φαινομένων και συμπτωμάτων. Η έξωτερική παράστασις επίζητείται, έφ' όσον είνε εφικτόν, να είνε ή αυτή. Αί δεσποινίδες τής οικογενείας όμιλοῦσιν άπαραιτήτως και αύται τήν γαλλικήν. Η Saison και πᾶν άλλο journal συρμών παρέχει και εΐς αύτάς πρόχειρα τό ύποδείγματα τών έσθήτων και τών πέλων των. Τό κλειδοκύμβαλον δέν λείπει άπό τής αΐθουσας, ήτις στολίζεται επίσης καταλλήλως—έστω και άν προς τόυτο τά λοιπά δωμάτια πρέπει ν' άπομείνωσι γυμνά και περιστώντα διαμερίσματα προστόχου ξενοδοχείου, εν ή σταθμεύει όμάς άλητών, έτοιμη ν' άναχωρήσῃ τήν έπαύριον. Αί κυριαί επιτηδεύονται τούς αυτούς έλευθέρους μετά τών κυρίων τρόπους—θεωροῦνται αυτούς προσφορώτατον προς άγραν γαμβρών μέσον και άπαραίτητον περιπόμενον πεπολιτισμένης άγωγής. Τόν χειμώνα δίδονται επίσης χοροί και έσπερίδες, εν αΐς πίνεται όμοίως τέιον και χορεύεται ό έγκυκλος. Η εΐς πᾶν δημόσιον θέαμα, εΐς πᾶσαν πλήθους συνάθροισιν, εΐς πᾶσαν έορτήν προσέλευσις είνε εκ τών ών ούκ άνευ. Αί συναυλαί του Παρνασσού πληροῦνται. Η εΐς Φάληρον κατάβάσις τελείται άνελλιπώς καθ' έκαστον θέρος και τά Όλύμπια δέχονται τούς ύπολοιπούς. Εΐς τās άνακτορικός πανηγύρεις ή τελετάς ό σύζυγος ή ό πατήρ προσκαλείται συνήθως μετά τής κυρίας ή τών θυγατέρων των ούχι δέ σπανίως συμβάλει ν' άναφέρῃ έντοτε και καμμίαν τών δεσποινίδων ως διακριθεΐσαν μεταξύ τών καλλιημένων επί χάριτι ή καλλονῆ και εφημερίς τις, άφηγουμένη

τά κατὰ τήν ήμέραν, κατὰ τό έπικρατήσαν άπό τινος χρονολογικόν σύστημα. Έν τῷ μεταξῷ δέ οί νέοι τής οικογενείας περιέρχονται τās όδούς και τās πλατείας, στολίζονται επί πιστώσει, άμαξοδρομοῦσι, παΐζουν σφαιριστήριον εΐς τὰ καφφενεία, συνάπτουν χρέη.

* *

Ό δέ λαός; . . . . Ό λαός ύφίσταται—διότι δέν είνε άλλως δυνατόν—τήν επίδρασιν τών ήθών τούτων. Συνείθεον ήδη να πίνῃ ζῦθον άντι του ρητινίτου του. Έχει τās έξοχάς του, εΐς ας εκχύνεται κατὰ Κυριακήν, συν γυναιξί και τέκνοις. Έχει τὰ ιδιαίτερα καφφενεία του, τὰ ιδιαίτερα καπηλειά του, τὰ ιδιαίτερα θεάματα του. Έχει τās ιδιϊκας του έορτάς, τās ιδιϊκας του συναθροίσεις, τās ιδιϊκας του πανηγύρεις. Αλλά πόσον διαφέροντα τών άλλοτε! Τόν χειμώνα, ότα αΐ λοιπαί τάξεις παραπονούντα κατὰ κανόνα διά τήν έλλειψιν θεάτρου, αύτάς έχει τὰ ώρισμένα του θεατρίδια παντομίμας ή κομμικών παραστάσεων. Πολυπληθῆ ζυθοπωλεία παρέχουσιν αύτῷ άντι εύτελοῦς τιμῆς μπίραν ύπόζυνον προς πόσιν και ρυπαράν Ιταλίδα ή έλληνίδα ύπηρετοῦσαν προς θέαν. Ίκανοί δέ ξενώνες, εν οΐς παρέχεται οίνος, ζῦθος και τροφή, κατὰ προτίμησιν δέ παταῶς, μένοντες άνοικτοί προς χάριν αύτου καθ' όλην τήν νύκτα, εισάγοντες δέ μετά παραδόξου έπιτυχίως τό σύστημα τών ιδιαίτέρων δωματίων, καλοῦσιν αύτόν εΐς παννουχίους εύωχίας. Αλλ' ή κυριώτερα αύτου διασκεδάσις περιορίζεται ως επί τό πλείστον τόν χειμώνα εΐς τήν ανά τās άγυιάς και τὰ προάστεια και τὰ περίχωρα περιπλάνησιν πεζῆ ή έφ' άμάξης, εν άπολαύσει τής θαυμασίας και μοναδικῆς του μακάδας.

Τό θέρος όμως στοιβάζεται κατὰ χιλιάδας εΐς τούς ύγρούς και άθλους παρισσίους κήπους, όπου θεάται εν πατριωτικῆ έξάψει και ένθουσιασμῷ τόν Λεωνίδα εν Θερμοπύλαις κατατροποῦντα διά πυροβολισμῶν τούς Πέρσας, ή Κοινσταντίνον τόν Παλαιολόγον ψυχορραγοῦντα επί τών ξυλίνων επάλλεων σητοδρότου σκηνης, ή τής Γενοβέφας τὰ θαυμάσια παθήματα, ή του Διάκου τήν διά μυστηριωδών σχημάτων μάχην προς τρούς έπιτιθημένους Τούρκους και τόν μοιραϊόν άνασκοπισμόν. Αλλοτε δέ εξίσταται πρό τών τολμηρῶν άκροβατικῶν γυμνασμάτων πειναλέου τινος άθλητοῦ, ή χειροκροτεΐ τὰ θαυταγήματα πηδήματα δεκαετούς κορασίον, ή διαρρηγνυται καγχάζων πρό τών τερατωδῶν μορφοσμῶν ειδεχθοῦς καληάτσου. Η άλλοτε τέλος πάλιν, εν τῆ όρμῆ όλων τών κτηνωδῶν του ένστίκτων έξεγειρομένων, ραβδοκοπεΐ μέχρι συντριβῆς τὰ καθίσματα και τὰ θρανία εκδηλών τήν εὐνοϊάν του προς χυ-

δαίαν όρχήστριαν ή αοιδόν, βραγχόν έχουσαν τόν λάρυγγα και δύσηχον τόν φωνήν. Και βοή τότε τρομερά άνέρχεται προς τόν ουρανόν, άλλαλαγμός εκκωφαινων, πάταγος σατανικός, όρυμαγδός διαβολικός, συρφετού εκφρονος, κόσμου εν μαγία.

Αλλά μολονότι φαίνεται τάσον εύθυμῶν, δέν εύθυμεΐ εν τούτοις ούτε κατὰ τόν τρόπον τούτον πράγματι. Όπου πρέπει να τόν ήδη τις άληθώς εύθυμοῦντα είνε εΐς τὰ παρὰ τήν πλατείαν τής Ήλευθερίας, παρὰ τούς σταθμούς τών σιδηροδρόμων, παρὰ τό Θησεϊόν, εΐς τ' άπομακρυσμένα όλιγον κέντρα του εργατικῷ πληθυσμῷ, όπου ιδρύονται ιδιόρρυθμα ωδικά καφφενεία και εκκαθίστανται πλάνητες θίασοι άνατολιτῶν όργανοποιικῶν ή αοιδῶν, και συμυνατός βιομιστής μαγεύει διά του εύκινήτου τόξου του τούς παρακαθημένους και καλλιφρονος άρμενία ή έβραία βάλλλι περιπαθοῦς άμαρῆ στόνους. Εκεί επανέρχεται όλιγον εΐς τās παραδόσεις του, εκεί επανέρχεται εΐς τās φυσικός κλίσεις, εκεί επανέρχεται εΐς τὰ πραγματικά αισθήματά του. Εκεί ό χαρακτήρ αύτου καφαίνεται οΐος είνε τῷ όντι, λαοῦ μεσημερινοῦ. φίλου τής άπολαύσεως και τής άργίας. Εκεί άφίνεται εΐς τήν εκχείλισιν τών μυχιῶν πόθων του, τών έσωτερικῶν τάσεων του, τών άπροσποιητῶν του όρίξεων.

* *

Τό επ' έμοι διά να εύρω τοιαύτην σκηνήν άληθοῦς λαϊκῆς διασκεδάσεως και εύθυμίας ήναγκασθην έσχάτως να κατέλω μέχρι του Παιραιῶς.

Σᾶς συνιστῶ να μεταβῆτε και σεΐς, διότι άξιζει τόν τόπον.

Έντός καφφενείου τινός, ένός τών κοινῶν παρὰ τήν προκυμαϊαν καφφενείων, άνακικῆται πλήθος πολύ, σωρός κεφαλῶν και σωμάτων παρακαθημένων. Ναῦται, εργάται, έμποροῦπάλληλοι, έμαζηλάται, άληθῆς λαός. Ίπό τήν χαμηλήν του καφφενείου όραφῆν, έφ' ής έξωγραφισμένοι έμβλέπουσι προς τὰ κάτω διά τών τερατωδῶν όμμάτων των καράδοξοι γρύπες και περιπλέκονται εΐς μυρία άλλόκοτα σχῆματα ποικιλόχρωμοι άπεικονίσεις άνθέων, ή άτμοσφαΐρα είνε πνιγηρατάτη. Βαρεία ήμίχλη καπνοῦ σκοτίζει τήν θρασιν και ως ύπό πυκνόν πέπλον μόλις διακρίνονται άπό τής εισόδου χειρονομούσαι εν φανταστικοΐς κινήμασιν άόριστοι όψεις. Συμμιγῆς θόρυθος φωνῶν, κραυγῶν, βλασφημιῶν, φιλονεικιῶν πληροΐ τήν αΐθουσαν. Τὰ καθίσματα και τὰ τραπέζια παράκεινται πλησιέστατα άλλήλοισ, συνεσφιγμένα, συμπιεσμένα, παραμποδίζοντα τήν διάβασιν. Οί ύπηρεταί μόλις κατορθοῦσι να διέρχωνται διά μέσου αύτῶν,

βάλλοντες όξείας κραυγᾶς προς παραγγελίαν τών διατασσόμενων ύπό τών πελατῶν. Προς τό βάθος κείται ό ύψηλός μάγκος του διευθυντοῦ έφ' οῦ άποτίθενται κύπελλα, κύαθοι, φιάλαι, ρίπτονται δ' εν κρότῳ τὰ χαλκᾶ κέρματα, άτινα συνάζουν οί ύπηρεταί. Προς τήν άλλην δέ γωνίαν, άριστερά, έγείρεται εΐδος τι εξέδρας, έφ' ής κάθηνται τρεΐς μουσικοί, παρ' αυτούς δέ τρεΐς γυναΐκες. Ό πρώτος τών μουσικῶν, ό προσβύτερος, έγείρει βραδέως τό βιολιον του και αρχεται παίζων επ' αύτου χορόν τινα. Μία δέ, ή νεωτέρα τών γυναικῶν, δεκαετραετής παιδίσκη, έβραία, με ζωηρούς μελανας οφθαλμούς, μορφήν προπατή και εύάρεστον, κόμην πλουσίαν κομψῶς άναδεδεμένην, φέρουσα κιτρινην έσοθήτα έσφιγμένην έπιμελῶς περὶ τήν όσφῆν και περικνημίδας κατακοκκίνους ών, φιλαρέσκως επιδεικνυμένων, μόλις έξαρκει να καλύψῃ τήν εμπροσθίαν άκραν μικρότατον και όξύ πέδιλον, έγείρεται και όρχεΐται συμφώνως προς τόν άνακρουόμενον ρυθμόν. Αρμέσως δέ πᾶς θόρυθος παύει. Η παιδίσκη στρέφεται περι έαυτήν επί του έφ' οῦ ύσταται στενοῦ χώρου, υπερέχουσα πάντων τών λοιπῶν, άναπηθῆ έλαφρῶς, κινεΐ εν τῷ άέρι τούς βραχιόνας άφ' ών έξηρημένα συνοδούσιν έρμελῶς τής όρχήσεως τούς έλιγμούς κρόταλα ήχοῦντα, προβάλλει τό στήθος και περιπλέκει τās κνήμας. Και τό, πλήθος θεάται ήδυνόμενον και ύποτονθιρίζει του ρυθμοῦ τόν ήχον και παρακολουθεΐ παρασυρόμενον βαθμηδόν τόν χρόνον του χοροῦ, πλήττον διά τών ποδῶν τό έδαφος. . .

Αλλ' ό χορός έταλείωσε. Και ή παρακαθημένη τῆ παιδίσκη γυνῆ ψάλλει ταχέως σύντομόν τινα και εύθυμον δημοτικῆν ψῆδῆν.

Και μετά μικρόν ή τρίτη, ώρμος νεανίς, όχι άσχημος αλλά φέρουσα επί τής φυσιογνωμίας άποτετυπωμένα προφανῆ τὰ ίχνη τής άλήτιδος και άτάκτου ζωής τής, αρχεται φῆδουσα διά βαθείας φωνῆς άνατολικόν τι άσμα.

Μονότονοι, βραδέις, εκπνέοντες άνέρχονται οί τόνοι προς τήν όραφῆν, όμοϊόμοφοι και όμοϊόχρωμοι, εκτός έλαφρῶν παραλλαγῶν και διακυμάνσεων. Τό όλον άσμα μετέχει βόμβου, γόου, παραπόνου και νανουρίσματος. Ό περιεργος ρυθμός όμοιάζει νῆμα εν συνεχείᾳ επί πολυ άνελισσόμενον. Αδιάκριτοι, μόλις άκουόμεναι εν τῆ μακρῆ τρομῳδει παρατάσει του μέλους κυλιονται αΐ άποτελοῦσαι αύτό όλίγα τάξεις, μόνη δέ, κρατοῦσα τών λοιπῶν, άντηχεΐ εὐδιάκριτος και καθαρά μία, εν όνομα, ανά πᾶσαν στιγμήν προφερόμενον και άδιαλείπτως επαναλαμβανόμενον. Τὰ όργανα μόλις κινούνται συνοδούοντα τήν αοιδόν. Και τό παραδόξον άσμα προβαίνει, πάντοτε νισταλέον, πάντοτε άβίαστον, επί του αύτου πάντοτε ήχου και επί

των αὐτῶν ἢ μάλλον τῆς αὐτῆς λέξεως, ὡς ἐπιμονος ἐπίκλησις, ὡς ἀπηλπισμένη κραυγή, ὡς μυχίου πόνου καὶ πόθου ἔκφρασις, ἄλλοτε μαλθακῶς ὀλισθαίνων, ἄλλοτε αἰρόμενον εἰς ὀλιβερῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλοτε καταπίπτον καὶ τελευτῶν εἰς βαθὺν στόνον. Καὶ ὑπὸ τὴν βαυκαλητικὴν καὶ ὑπνωτικὴν, ὡς χασίς ἢ ὀπιού, ἐπιήραν του τὸ πλῆθος σιγῆς καὶ φαίνεται ὡς νὰ θυθίζεται εἰς εἶδος νάρκης καὶ ἀκροῦται ἐν μακαρίᾳ ἀκίνησίᾳ καὶ ρέμβῃ. Καὶ ἐφ' ὅσον ἐκεῖνο παρατείνεται ἐν τῇ διαρκεί αὐτοῦ χαινώτητι καὶ μελαγχολίᾳ, ὡς νὰ διερμηνεύη ἐπιθυμίαν ἀόριστον ἀλλὰ τσοῦτω μάλλον φλογερὴν, πάθος ἐπώδυνον πρὸς τι ἄγνωστον καὶ ἀσύλληπτον, ἢ ὡς νὰ ἔρηγῃ τι ἀπολωλὸς ἀνεπιστρεπτί, στήρησιν σκληρὰν καὶ ἀνεπανόρθωτον, ἐπὶ τοσοῦτο καὶ τοῦτο ἐνωτίζεται ἡρέμα ὡς νὰ ὑποκύπτῃ εἰς μαγνητιστοῦ θέλησιν. Ἄλλ' ὅταν καὶ ὁ ὕστατος τόνος του βαθυηδῶν, μικρὸν κατὰ μικρὸν, ἐκλίπῃ, τότε ἐγείρονται ὅλοι διαμιῆς καὶ μακινῶδεις κραυγαὶ αἰτούσι τὴν ἐπανάληψίν του. Καὶ ἡ ἀλλόκοτος σκηνή, ἣτις φαίνεται ὡς ἐξαχθεῖσα ἐκ φανταστικοῦ τινος διηγήματος τοῦ Γκιωτιῆ ἢ τοῦ Ὀφφμαν, ἐξακολουθεῖ, ἐξακολουθεῖ ἐπὶ πολὺ, ἐπὶ ὥρας μακράς, καιρὸν ἡδὴ μετὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ πέραν ἐστὶν...

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ

ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΑΝΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

Κοινῶς ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα ὅτι ἄνθρωπος ἔχων ἀνάστημα 1 μ. 70, π.χ. διατηρεῖ τὸ ὕψος τοῦτο ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἀναλλοίωτον ἄλλ' ἡ ἰδέα αὐτὴ εἶνε ἐσφαλμένη. Τὸ ἀνάστημα ποικίλλει ὥπως καὶ τὸ βᾶρος τοῦ σώματος καὶ κατὰ τὸ διάστημα μιᾶς ὥρας οὐδέποτε ἔχομεν τὸ αὐτὸ ἀνάστημα καὶ τὸ αὐτὸ βᾶρος. Ἐάν τις μετρήσῃ μετ' ἀκριβείας ἑαυτὸν ἄμυ ὡς ἐγερθῆ τῆς κλίνης καὶ ὀλίγον πρὶν ἢ κατακλιθῆ, ὁ παρατηρήσῃ ὅτι ἐφόσον ἡ ἡμέρα προβαίνει, τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ σμικρύνεται. Τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν εἶνε τις ὑψηλότερος ἢ τὴν ὀγδόην ἑσπερινήν. Καὶ ἡ διαφορὰ εἰς πολλὰ ἄτομα δύναται τὰ ὑπερβῆ τὸ ἐν ἑκατοστὸν τοῦ μέτρου. Κατὰ τὸ ἐν Βερολίῳ ἐν ἔτει 1881 συγκροτηθὲν χειρουργικὸν συνέδριον, ὁ καθηγητῆς Μάρτελ ἀνεκοίωσε τὸ πόρισμα πολλῶν αὐτοῦ καταμετρήσεων, ἐξ ὧν συνήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἀνθρώπινον ἀνάστημα, ὡς εἴπομεν, ἀλλοιοῦται κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας. Ἐκατὸς ἡμῶν ἀπόλλυσι 3—4 χιλιοστόμετρα τοῦ μέτρου τὴν ἡμέραν, ἄτινα ἀνακτᾷ τὴν πρωϊαν

τῆς ἐπαύριον, ὑπάρχουσι δὲ πολλοὶ οἵτινες γίνονται βραχυτέροι κατὰ 5-6 χιλιοστόμετρα. Γνωρίζομεν τροχηλατιστὴν τινα ὅστις ἔχει ὕψος 1 μ. 72 ἐκ. τὴν πρωϊαν καὶ ὅστις ἀφοῦ διατρέξῃ ἐπὶ τοῦ τροχλάτου αὐτοῦ ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν διάστημα 40 χιλιομέτρων, τὴν ἑσπέραν ἔχει ὕψος 1 μ. 70 μόνον ἐκ. Ἡ σμικρυνσις εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν σωματικὴν ἀσκησιν ἢ ἐπιβάλλει τις εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἴσταται ὄρθιος. Κυρία τις, παραμένουσα καθ' ἑκάστην ἐφ' ὅλην τὴν πρωϊαν ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ Ἐκθέσει, ἀπόλλυσι ταυτικῶς, ἀπὸ τῆς ἐνάτης μέχρι τῆς μεσημβρίας, τέσσαρα χιλιοστόμετρα ἐκ τοῦ ἀναστήματός της.

Τὴν σμικρυνσιν ταύτην τοῦ ἀναστήματος γνωρίζουσι καλῶς οἱ ἐπαγγελλόμενοι ἐν τοῖς χωροῖς τοῦς ἀμάγους, οἵτινες διὰ χρημάτων ἀναλαμβάνουσι νὰ βραχύνωσι τὸ ἀνάστημα τῶν νέων. Ἐάν νεοσύλληκτός τις ὑπερβαίῃ τὸ ἀνάστημα τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενον πρὸς ἐξίτησιν ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ὁ ἀμάγος ὑπόσχεται αὐτῷ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ τῆς ὑποχρεώσεως. Ὀλίγας ἡμέρας πρὶν ἢ συνελθῇ τὸ στρατολογικὸν συμβούλιον, ὑποβάλλει αὐτὸν εἰς ὑπερβάλλουσαν σωματικὴν κόπωσιν καὶ τῷ ἐπιβάλλει μακρὰν πορείαν, καθ' ἣν φέρει ἐπ' ὤμων καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς βικρία ἀντικείμενα. Ἀποστερεῖ αὐτὸν ὡσαύτως καὶ τοῦ ὕπνου, συντηρεῖ δὲ τὰς δυνάμεις του διὰ μεγάλων δόσεων οἰνοπνεύματος. Ὅτε, μετὰ τὴν τοιαύτην δοκιμασίαν, ὁ νέος εἰσέρχεται ὑπὸ τὸ ἀνάστημά τὸ μόνον εἶνε κατὰ 2, 3 πολλαίαις δὲ καὶ 4 ἑκατοστά τοῦ μέτρου βραχυτέρος τοῦ συνήθους. Ἀποτέλεσμα τῆς ὑπερβαλλούσης σωματικῆς κόπωσης εἶνε ἡ σμικρυνσις τοῦ σώματος.

Ἡ δὲ ὅστις δὲν ὑποβάλλεται εἰς κόπους καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, διάγει δὲ μάλλον καθιστικὸν βίον, ὑφίσταται ἐλαχίστην τοῦ ἀναστήματος σμικρυνσιν τούναντιον ὁ πολὺ κοπιῶν, ὁ ἰστάμενος ἐπὶ πολλὰς ὥρας ὄρθιος εἶνε τὴν ἑσπέραν βραχυτέρος τοῦ συνήθους ἀπὸ 1—5 χιλιοστέτρων. Οἱ στρατιῶται μετ' ἐπίπονον πορείαν εἶνε πάντες βραχυσαμῶτεροι. Κοπιῶν τὸ σῶμα καταπίπτει διότι πρῶτον καταγίνωσκει μέρος τοῦ ἐν τῷ σώματι λίπους, εἴτα διότι ἡ ἐλαστικότης καὶ ἡ στερεότης τῶν χόνδρων ἡλαττώθη. Ἐκτὸς δὲ ταύτης καὶ ἡ τῶν ἰνωδῶν καὶ λιπωδῶν στερεότης μειοῦται. Διὰ τῆς στερεώσεως δὲ τοῦ ὕπνου ἡ θρέψις γίνεται ἀτελεῶς καὶ πάσαι αὐταὶ αἱ μικραὶ λεπτομέρειαι συνδυαζόμεναι ἐπιφέρουσιν αἰσθητὴν τοῦ σώματος σμικρυνσιν. Διὰ τοῦτο πράγματι οὐδέποτε ἔχομεν ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ ἀνάστημα καὶ ἐάν τις ἐπιθυμῇ νὰ γνωρίξῃ ἀκριβῶς τὸ ὕψος τοῦ σώματός του πρέπει νὰ μετρηθῇ ἄμυ ὡς ἐγερθῆ τῆς κλίνης.

Τὸ ἀνθρώπινον ἀνάστημα αὐξάνεται, ὡς γνω-

ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ ΕΠΙΚΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

στὸν, μέχρι τοῦ 25ου ἔτους. Παραδεδομένον ὑπὸ τῶν πολλῶν εἶνε ὅτι τὸ παιδίον κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του φθάνει εἰς τὸ ἡμισυ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως καὶ ὅτι τὸ δριστικὸν ἀνάστημα κτᾷται μετὰ τὸ εἰκοστὸν τρίτον καὶ τοῦ τριακοστοῦ ἔτους. Τὸ βᾶρος τοῦ ἀνθρώπου τότε εἶνε εἰκοσάπλάσιον τοῦ ἀρχικοῦ βάρους αὐτοῦ, τὸ δὲ ὕψος τοῦ σώματος τριπλάσιον τοῦ τῆς ἐποχῆς τῆς γεννήσεως. Τὸ νεογνὸν ἔχει κατὰ μέσον ὄρον ὕψος 490 χιλιοστέτρων. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἡ αὐξήσις φθάνει συνήθως μέχρις 0,20 τοῦ μέτρου ἢ τοῦ περιπέου εἰς τὸ 16ον τῆς ὅλης ἀναπτύξεως κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος δὲν ὑπερβαίνει τὰ 10 ἑκατοστ. ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἢ πέμπτου ἔτους μέχρι τῆς ἡβῆς ἡ αὐξήσις ἀνέρχεται μόλις εἰς τὸ 21ον τῆς ὅλης ἀναπτύξεως. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι πάντες παριστῶσι μέσους ὄρους, διότι ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ πρόωροι ἢ βραδύται ἀναπτύξεις. Ὑπάρχουσι ἄτομα ὧν τὸ ἀνάστημα αὐξάνεται μέχρι τοῦ 25ου, τοῦ 30ου καὶ τοῦ 32ου ἔτους ἀκόμη.

Ἡ ἀνάπτυξις δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ διὰ τὰ δύο γένη. Κατὰ γενικὸν κανόνα, μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου καὶ τοῦ δωδεκάτου ἔτους οἱ παῖδες εἶνε καὶ βαρύτεροι καὶ ὑψηλότεροι τῶν κορασίων ἄλλ' ἀπὸ τῆς ἡλικίας ταύτης ἡ ἀνάπτυξις χωρεῖ παρὰ τῷ γυναικίῳ φίλῳ μετὰ μειζονος ταχύτητος εἴτα πάλιν ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου ἔτους οἱ παῖδες ἀρχοῦσι ὑπερβαίνοντες κατὰ τὰ τὸ βᾶρος καὶ τὸ ὕψος τὰς παιδικὰς, αἵτινες παραμένουσι στάσιμοι.

Ἐν γένει τὸ ἀνάστημα διατηρεῖται σχεδὸν ἀναλλοίωτον ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου ἔτους. Κατὰ τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος ἀρχεται ἐλαττούμενον. Ἡ μείωσις αὐτὴ εἶνε ἀνεξάρτητος τῆς κυρτώσεως τῆς σπονδυλικῆς στήλης, παρατηρεῖται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀκραιότερων καὶ εὐθυτενεστέρων γερόντων. Τὸ ὕψος τοῦ σώματος μειοῦται μέχρι 4, 5 καὶ 7 ἀκόμη ἑκατοστέτρων τοῦ μέτρου. Ἄνηρ ἔχων ἀνάστημα 1 μ. 70 ἐκ. κατὰ τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος ἔχει ἀνάστημα μόνον 1 μ. καὶ 63 ἐκ. Ἡ κατάπτωσης δ' αὐτὴ προέρχεται ἐκ τῆς ἐπιπλατύσεως τῶν λιπωδῶν μερῶν καὶ τῶν χόνδρων τῶν ἀρθρώσεων καὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ σχήματος τοῦ τραχήλου τοῦ μηροῦ. Ἡ γωνία ἢ σχηματίζει ὁ τράχηλος τοῦ μηροῦ εἶνε παρὰ τῷ ὀρίμῳ ἀνδρὶ 135° σχεδὸν παρὰ τῷ γέροντι προσεγγίζει περίπου πρὸς τὴν ὀρθὴν γωνίαν, ἐξ οὗ φυσικῶς ἐπέρχεται μείωσις τοῦ ὕψους τοῦ σώματος.

Συμπεραίνοντες δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ ἀνάστημα ἡμῶν ὑφίσταται διαφορὰς ἀλλοιώσεις κατὰ τὰ τὸ διάστημα τοῦ βίου ἡμῶν καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας.

(Henri de Parville)

Ἡ Ρωσία παρέχει εἰς τὸν αὐτοκράτορά της ἑτησίως φράγκα 48,000,000, ἢτοι φράγκα 4,000,000 κατὰ μῆνα. Χωρὶς δὲ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ἰδιαιτέρας του κολοσιᾶς περιουσίας ὁ αὐτοκράτωρ δύναται νὰ ἐξοδεύῃ καθ' ἡμέραν φράγκα 125,000. Μετὰ τὴν Ρωσίαν ἔπεται ἡ Τουρκία, ἣτις μετ' ὅλας τὰς οικονομικὰς αὐτῆς δυσχερείας παρέχει κατ' ἔτος τῷ Σουλτάνῳ φράγκα 34,000,000. Ἡ Αὐστρία κατέχει τὴν τρίτην τάξιν, διότι ὁ αὐτοκράτωρ αὐτῆς λαμβάνει ἑτησίως φρ. 19,000,000. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας 17,000,000. Ἡ βασιλίσσα τῆς Ἀγγλίας προικοδοτεῖται κατ' ἔτος μετ' φράγκα 11,000,000, καὶ ἐν τοῦτοις ἐξοδεύει πολὺ ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων λαμβάνει. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας λαμβάνει ἐπίσης ἑτησίως 11,000,000 καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας 8,000,000. Ὁ δυστυχῆς βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λεοδοβίκος ὁ Β' ἐλάμβανε κατ' ἔτος φρ. 6,200,000 καὶ εὐρίσκειτο πάντοτε εἰς χρηματικὰς ἀνάγκας. Ὁ νῦν ἀντιβασιλεὺς λαμβάνει μόνον 300,000 κατ' ἔτος. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ἔχει ἑτησίως φρ. 4,800,000, ἀλλὰ παραπονεῖται ὅτι δὲν ἐπαρκοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας του. Τί πρέπει ὅμως νὰ εἴπῃ ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου, ὅστις ἀπολαμβάνει φρ. 4,200,000, καὶ ἐξοδεύει μεγάλα ποσὰ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς; Ἡ ἐν Ἀφρικῇ ἐρευνα μόνον στοιχίζει αὐτῷ ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας ἔχει κατ' ἔτος φρ. 3,800,000, ὁ βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας 2,600,000, ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας 2,400,000, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας, τοῦ ὁποῦ το κράτος εἶνε εἰκοσι καὶ ἑκατοντάκις μεγαλειότερον τῆς Δανίας, δεκάκις μεγαλειότερον τῆς Γερμανίας καὶ τὸ διπλάσιον τῆς Ρωσίας λαμβάνει κατ' ἔτος 2,400,000 φρ. (Ὁ ἡγεμὼν οὗτος συγκατελέθη μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἡγεμόνων, ὡς καταγόμενος ἐκ τοῦ Πορτογαλλικοῦ βασιλικοῦ οἴκου). Ὁ βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης λαμβάνει 2,000,000 φρ. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ὀλλανδίας πρέπει νὰ ζῆ φειδωλῶς, διότι τὸ κράτος του παρέχει αὐτῷ μόνον φρ. 1,600,000. Ὁ μέγας Δουξ τῆς Βάνης 1,400,000, ἐνῶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων λαμβάνει φρ. 1,250,000 Ὁ βασιλεὺς τῆς Ρουμανίας λαμβάνει φρ. 1,240,000, ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας 900,000, καὶ ὁ πρῶτος ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας 600,000. Τὴν τελευταίαν τάξιν μετὰ τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης λόγῳ χρηματικῆς ἀπολαθῆς κατέχει ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου, διότι προικοδοτεῖται παρὰ τοῦ λαοῦ του μετ' ὀλίγον 120,000 φράγκα κατ' ἔτος. Ἐν τοῦτοις ἡ Σλαυτικὴ Προπαγάνδα τῷ παρέχει ἰδιαιτέρως ἀρκετὰ χρήματα πρὸς ἀξιοπρατῆ

διατήρησιν τοῦ αἵκου του. Ἐν συνόλῳ οἱ Μονάρχαι στοιχίζουσι εἰς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς στρωγγυλὰ 180,000,000, φράγκα.

Σ. Γ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὸ σχολεῖον τῆς ζωῆς δὲν ἔχει παύσεις.

Ὁ θέλων σήμερον νὰ φθάσῃ ταχέως εἰς τὸν σκοπὸν του πρέπει νὰ βαδίξῃ διὰ τῶν γονάτων.

Μικροὶ τινες ἄνθρωποι, ὅπως φανῶσι μεγάλοι, ἀνέρχονται ἐπὶ ὑψηλῶν βάρων. Ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι ὅσον ὑψηλότερα ἀνέρχονται τόσῳ μικρότεροι φαίνονται!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ἄλλοτε ἐν Πετρούπολει Ἄγγλος ἐπιτακτὴρ-μῆνος κόμης Βιτζθούμ, ἐξέδοτο ἐσχάτως τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ, ἐν οἷς ἀπαντᾷ τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον. Ὡς γνωστόν, ὁ Τσάρος Νικόλαος εἶχε τὴν μονομανίαν τῆς καταλύσεως τῆς ἑθνωμανικῆς κυριαρχίας ἐν Εὐρώπῃ καὶ τῆς διαδοχῆς αὐτῆς ὑπὸ τῆς ρωσικῆς. Σχετικῶς πρὸς τοῦτο ὁ πρίγκηψ Μεττερνίχος διηγείτο ὅτι ἐν Μυγγενγράτζ συνεδέσπει ποτὲ μετὰ τοῦ Τσάρου, εἶχε δὲ τὴν τιμὴν νὰ κάθηται ἀπέναντι τοῦ αὐτοκράτορος. Αἰφνης ὁ Τσάρος κόπτων πρὸς αὐτόν: «Πρίγκηψ, εἶπε, τί φρονεῖτε περὶ τῶν Τούρκων; ὁ ἀσθενὴς δὲν εἶνε διόλου καλὰ». Ἡ ἐρωτήσις ἐξέπληξε τὸν Μεττερνίχον, ὅστις κατ' ἀρχὰς προβαλὼν τὴν κωφότητά ἐξ ἧς ἔπασχεν προσποιήθη ὅτι δὲν ἤκουσεν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ αὐτοκράτωρ ἐπιμένων ἐπανελάβε τὴν ἐρώτησίν του, ἐδέησε νὰ ἀπαντήσῃ ἀντρωτῶν καὶ αὐτὸς τὸν Τσάρον: «Πρὸς τὸν ἰατρὸν ἢ πρὸς τὸν κληρονόμον ἀπευθύνεται ἡ ἐρώτησις τῆς Ὑμ. Μεγαλειότητος;» Ὁ Τσάρος ἐσίγησε καὶ οὐδέποτε πλέον εἶπέ τι περὶ τοῦ «ἀσθενοῦς». Ἄλλ' ἡ φράσις αὐτοῦ παρέμεινε παροιμιώδης προκειμένου περὶ τῶν Τούρκων, καίτοι λέγεται ὅτι εἰς ἐποχὴν προγενεστέρην πολὺ τῆς τοῦ Νικολάου διπλωματικὸν τι ἐγγράφον ἀποκαλεῖ τὴν Τουρκίαν «ἐτοιμοθάνατον ἀσθενῆ».

Ἐν Ρωσίᾳ κατὰ τὸν 16ον ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα πᾶσα διανοητικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἀπόλαυσις ἀπηγορεύετο κατ' ἀρχὴν ἐντελῶς εἰς τὰς γυναῖκας. Τὰ μόνον προσιτὰ εἰς ταύτας βιβλία ἦσαν ὁρησκευτικὰ συναξάρια, βίαι ἁγίων, ἀφηγήσεις θαυμάτων καὶ ἱερῶν προσκυνήσεων. Οὐχὶ δὲ σπανίως ἐκ τῶν εὐσεβῶν τούτων ἀναγνωσμάτων συγκινουμένη ἡ σύζυγος ἐξήτει τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς νὰ εἰσέλθῃ εἰς μοναστήριον, ἢ καὶ νὰ διαλύσῃ πάντα συζυγιῶν δεσμῶν βιοῦσα ἐν ἀσκητικῇ ἐγκρατεῖᾳ, καθάπερ οἱ ἄγιοι τῶν ἀρχαίων χρόνων. Καθ' ὠρισμένας ἡμέρας

αἱ Ρωσίδες ἐδέχοντο τὴν ἐπίσκεψιν ἐπαιτούντων καλογῆρων, ἢ, ὅπερ ἀπετέλει τὴν ἐκλεκτοτάτην τέρψιν, τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐθελοθλακούντων. Οὕτως ἀπεκαλοῦντο ἐκεῖνοι οἵτινες, κατὰ γράμμα ἐρμηνεύοντες τὸν περὶ τῶν «πτωχῶν τῷ πνεύματι» μακαρισμὸν τοῦ Βυαγγελίου, ὑπεκρίνοντο τὸν ἡλίθιον, ἐκουσίως ἐκτιθέμενοι εἰς τὰς ὕβρεις, τοὺς γέλωτας, τὰς αἰκίας, τοὺς ἐμπυσμούς τοῦ ὄχλου. Ἦσαν εἰδῶς τι ὀργισμομανῶν γελωτοποιῶν, τῶν ὁποίων ὁ τύπος ἀνευρίσκεται ἐν ταῖς δυτικαῖς χρονικοῖς τοῦ 17ου αἰῶνος· συνέβαινε δ' ἐνίοτε νὰ καταλήξῃ ἡ προσποίητος βλακία εἰς πραγματικὴν παραφροσύνην. Εὐνόητος ἡ τέρψις τὴν ὁποίαν διέχον οἱ παράδοξοι οὗτοι ἐπισκέπται ἐν τῷ περιχλειστῷ καὶ μονοτόνῳ βίῳ τοῦ γυναικωνίτου.

Ὁσάνκις δ' οἱ σύζυγοι προσεκάλουσι εἰς τὰς οἰκίας των ἐρχομένους καὶ ἰρδικούς θιάσους, αἱ γυναῖκες ἐθελοῦντο τὰς διασεδάσεις ταύτας κεκρυμμένα ὀπισθεν δικτυωτῶν περιφραγμάτων. Οὐαὶ δ' εἰς τὴν ἀποπειραθεῖσαν νὰ ὑπερέβῃ τὸ παρίφραγμα ἐκείνο! Ἴν γένει ὁ προορισμὸς τῆς ρωσίδος γυναικὸς ἦτο νὰ ζῇ, καθ' ἃ ἀνέφερε τὸ δημοτικὸν ἄσμα,

Πίσω ἀπὸ χίλιας κλειδαριῶν χίλιας φορὰς κλεισμένη.
Ὁ ἄνεμος δὲν ἠδύνατο νὰ πνεύσῃ, οὐδὲ ὁ ἥλιος νὰ λάμψῃ δι' αὐτήν, καὶ οἱ νεοὶ δὲν ἠδύνατο οὔτε νὰ τὴν ἰδῶσι οὔτε νὰ τὴν ἀγαπήσωσι. Ὅπως δ' αὐτὴ ὑπερπηδῆσθαι τὰ φράγματα καὶ θραύσῃ ταῖς κλειδαριάς ἐδέησε νὰ ἐπέλθῃ τολμηρὸς ἐν τῇ μεγαλονοίᾳ καὶ ἀνοικτήριμον ἐν ταῖς ἀνημορφώσεσιν αὐτοῦ ὁ Μέγας Πέτρος.

Πάντες ἐτράφησαν ἐκ τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἐκεῖνοι ἔτι οὐς οὐδόλωσεν ὅα ὑπέθετέ τις. Ὁ μέγας Ρώσος συγγραφεὺς Γκόγκολ ἀναφέρει περὶ τοῦ Τσάρου Νικολάου τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον. Ἐβίβητο μέγας χορὸς ἐν τοῖς χειμερινοῖς Ἀνακτόροις ἡ αὐτὴ εἶχεν ἐλθῆ πρὸ πολλοῦ, καὶ ἡ μουσικὴ ἀνέκρουεν ἥδη τὰ ὀρχηστικά μελῆ, ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἐφαίνετο. Πάντες ὑπέθετον ὅτι ὑπὸ κατεπειγούσης πάντως ὑποθέσεως ἀπησχολεῖτο. Ἔβλος ἐνεφανίσθη ἀφηρημένος. Διατί εἶχε βραδύνει; εἶχε λησμονήσῃ ὀλοσχερῶς τὸν χορὸν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του ἀναγνώσκων τὴν Ἰλιάδα.

Πᾶσα μελέτη, ἣτις δὲν καθιστᾷ ἡμᾶς ἀγαθωτέρους, δὲν εἶνε ἀξία τοῦ ὀνόματος φιλοσοφικῆς.

Καὶ ἐὰν ὀλόκληρον τὴν γῆν κατακλύσῃ ἡ ἀδικία, ἀρνεῖ ἡ δικαιοσύνη νὰ κρυβῇ ὑπὸ τὴν σιάν χάρτου, ὅπως αὐξήσῃ καὶ ἀρωματίσῃ τρεῖς ὀλοκλήρους κόσμους.

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐργάζεται, ἢ δ' ἀσχολία του νὰ ἦ ὅσον εὐγενεστέρᾳ τῷ ἐπιτρέπει ἡ φύσις αὐτοῦ, ὅπως θυνθῇ νὰ ἀποθάνῃ μετὰ τὴν πεποίωσιν ἐτι ἐξέπληρωσε τὸν ἐπὶ τῆς γῆς προορισμὸν του.